

ව්‍යවස්ථා ගොඩනගීමේ ප්‍රායෝගික මග පෙන්වීම

හතවැනි තියවර

ආණුබූ කිරීමේ වෘත්තිය ආකෘති

පරිවර්තනය

නීතිඥ එස්. ඩී. ප්‍රංජලිවා

විකල්ප ක්‍රියාත්මක සේවක ප්‍රකාශනය

ଆଣ୍ଠେବୁ କିରିମେ
ଶିମଦିନଗତ ଆକଳନୀ

ප්‍රථම මුදුණුය : පෙබරවාරි 2016

ISBN : 978-955-4746-75-6

පරිගණක සැකකැස්ම : වාක්‍ය රු. දු.අ. 011-2708377

මුද්‍රණය : ගේලෝඩ් පින්ටරින් වරක්ස් දු.අ. 011-2329739

ප්‍රකාශනය : විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්දුය

Friedrich Naumann
STIFTUNG FÜR DIE FREIHEIT

මෙම ප්‍රකාශය වැඩිදුක්වනු ලබන්නේ ගෙවීරිට් නියමාන් ස්ටීල්ට්‍රෝග් (FNC) ආයතනය සමග තවද්ධාත්වයෙනි. පදනමෙහි වැඩිකටයුතු කේරුදායර වන්නේ නිදහස සහ වගක්වයුතු බව ප්‍රිඩ් දූ මාරුයාත්මක ඇගයීම් මත ය. තම ව්‍යාපෘති එස්සේ ගෙවීරිට් නියමාන් ස්ටීල්ට්‍රෝග් (FNC) ආයතනය විසින් සියලු ජනතාවන්ට නිදහස් මානව ගරුත්වයෙන් යුතුව හා සාමයෙන් පිටත් විය හැකි ලේඛකය් නිර්මාණය කිරීම සඳහා තම බායෙක්ට්වය බෙඳුදේ.

C P A

CENTRE FOR POLICY ALTERNATIVES
வினாக்கள் முனைக்க கீழ் வரை
மாற்று தொடர்புகளை நிறைவே

විභිංප ප්‍රතිපත්තිය නොරු යුතු වෙයි. මෙය සෑවානිහි දේශපාලන ප්‍රජාවාදීය්වයෙන් තොර සංවිධානයක් වන අතර විය මූලික වශයෙන් රාජකාරණය සහ ගැටුම් නිරාකරණය හා සංඛ්‍යා ගැටුව කෙරෙහි සිය අධිනය ගොඩ කරයි. 1996 දී විභිංප ප්‍රතිපත්තිය නොරු යුතු වෙයි. මෙය මහජන ප්‍රතිපත්තියේ පිළිබඳව වූ කරිකාවන සංඛ්‍යා සිවිල් සමාජයේ සංඛ්‍යා දැයකත්වා අන්තර්වාසන වන බවට හා වය ගෙන්නමත් කළ යුතුව පවතින බවට වන දැඩි විශ්වාසය පෙරදැර කොට ගෙන ය. මහජන ප්‍රතිපත්තියේ විවේචනාත්මක මිම්රණයට හාජ්‍ය කරන, විභිංපයන් හළුනා ගන්නා හා ඒවා ව්‍යවස්ථා කරන පර්යේෂණය හා බිලපැලි කිරීමේ වැඩසටහන් වෙනුවෙන් විභිංප ප්‍රතිපත්ති නොරු යුතු වෙයි.

ලිපිනය : 6/5, රෙයුර්ඩිස් පාර, කොළඹ 05.

දුරකථන : 011 2370803 / 4

ଫୋନ୍ ନଂ : ୦୧୧ ୨୩୭୦୮୦୧ / ୨

වෙබ් අඩවිය : www.cpalanka.org

ඊමේල් : info@cpalanka.org

පෙරවැනි

ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථා ගොඩ නැගීම සම්බන්ධයෙන් ලොව පුරා පැවැත්වුණු පරියේෂණයන්ගෙන් පසු ලියැවී ඇති පොත් පෙළකි.

“ආණ්ඩු කිරීමේ විමධ්‍යගත ආකෘති” මෙහි එන කරුණු අල් රටට ද බෙහෙවින් පලදායක විය හැකි හෙයින් මෙසේ පරිවර්තනය විය.

චිස්. ජ්. ප්‍රං.විජේවා

09.02.2016

1. ආණ්ඩුව හා විමධ්‍යගත ආකෘති.

විමධ්‍යගතකරණයේ ආකාර දෙකකි. විශේෂයෙන් මේ යොදුම හාවිතා කරන්නේ, රට තුළ ජාතික මට්ටමේ සිට ප්‍රාදේශීය මට්ටමට බලය හා අධිකාරීත්වය පැවරීම හැඳින්වීමටය. එහෙත් තවත් විමධ්‍යගතකරණයක් ඇත. එනම්, ඉහළ ජාතික මට්ටමේ සිට අන්තර් ජාතික සහ කලාපීය ආයතන විලට බලත්ව පැවරීම ය. එම පහළ සිට ඉහළට බලය පැවරීම බොහෝව්ව හැඳින්වෙන්නේ සමහර බලත්ව සම්බන්ධයෙන් කලාපීය සමෝධානය හෝ අන්තර්ජාතිකකරණය යනුවෙනි.

කොටුව 1. කලාපීය සමෝධානය හා අන්තර්ජාතික කරණය.

බොහෝ අන්තර්ජාතික සහ කලාපීය ගිවිසුම් අපරානුමත කිරීමෙන් පසු, එහි ප්‍රකාශීත අවශ්‍යතා ක්‍රියාත්මක කිරීමට යම් රටක් කැපවනු ඇත. ඒ එම කටයුත්ත සඳහා ජාතික වශයෙන් ආයතන හා යාන්ත්‍රණ ඇති කිරීමෙනි. කෙසේ වෙතත් වෙනත් අන්තර් ජාතික ගිවිසුම් මගින් ඇති වූ අන්තර්ජාතික හා කලාපීය ආයතන, සමාජික රටවල් තමන්ව පිරිනැමුණු ක්‍රියාකාරකම් හාවිතා කිරීම සිදුවේ. උදාහරණ: අප්‍රිකා සංගමය (AU), දකුණු ආසියා ජාතීන්ගේ සංගමය (ASEAN), උතුරු ඇරිකා නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම (NAFTA), නැගෙහිර අප්‍රිකා ජනසංසදය, අරාබි රාජ්‍ය සංගමය (EU), ආදිය වේ. කාලයා සමග සමහර අන්තර්ජාතික හා කලාපීය

සංවිධාන අර්ධ-ආණ්ඩු දක්වා වර්ධනය විය හැකිය. පසුගිය දශක කීපය තුළ යුරෝපා සංගමය (EU) සිය සමාජික රටවලින් වැඩියෙන් බලය කැටිකර ගනිමින්, සුපිරි ජාතික ආණ්ඩුවක් බවට පත්ව ඇත. ර්ට විධායක, ව්‍යවස්ථාදායක සහ අධිකරණ බලතල ඇත. එතින්හාසිකව අඛණ්ඩව පහළින් ඉහළට යන විමධ්‍යගත කරණයකින් යුත්ත රටවල් වන්නේ ස්වේච්ඡරුන්තය, එක්සත් අරාබි එම්බර් රාජ්‍යය, එක්සත් ජනපද රාජ්‍යය, ආදියවේ.

අන්තර්ජාතිකකරණය සහ කළාපීය සමෝධානය මගින් සිදු වන්නේ අනියමින් යුර්ස්ථ බලපැලුමක් කිරීමය. අලුත් ව්‍යවස්ථාවක් කෙටුම්පත් කිරීමේදී ය. සාමාන්‍යයෙන් ඒ සඳහා පත්වුණු ආණ්ඩුව සහ පාර්ලිමේන්තු - ව්‍යවස්ථාමය සහාවලට වඩා අන්තර ජාතික ගිවිසුම් ඇති කිරීම හා අපරානුමත කිරීමට පෙළෙහිනු ඇත. එම ගිවිසුම් මගින් සුපිරි ජාතික ආයතන වලට යම් බලතල පවරා දෙනු ඇත. කෙසේ වෙතත් ස්ථාන්ක්‍රියට එකවිට ගැටුළු දෙකකට මූහුණ දෙන්නට සිදු විය. ජෙනරල් උත්ස්සිස්කෝ උත්ස්කෝගේ උත්ස්කෝගේ අභාවයෙන් පසු 1975-8 ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන්ට, යුරෝපා අර්ථික හැඳුවල (EEU) බැඳීමට ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිපාදන සළසන්නට සිදුවිය.

කළාපීය සමෝධානයට එහි, ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් විසින් ගැටුළු අන්තර ජාතික මට්ටම දක්වා යොමු කැරීණි. ලෙස්ක වෙළඳ සංවිධානයට හෝ අන්තර ජාතික අපරාධ අධිකරණය - රෝම ප්‍රජාජ්‍යීය සඳහා නිරණායකය වුයේ, ඒ සඳහා ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිපාදනයක් තිබීම ය. රෝම ප්‍රජාජ්‍යීයට සහ යුරෝපා හැඳුවලට බද්ධ වීමට ජර්මනියට හැකි වුයේ ජර්මන් ජාතිකයන් පිටුවහල් කිරීමේ නීති ව්‍යවස්ථාවෙන් වෙනස් කිරීමෙනි. 16(2) ව්‍යවස්ථාවේ මෙසේ දක්වේ. ”

කිසිම ජරමන් ජාතිකයකු විදේශ රටකට පිටුවහල් කළ නොහැකිය. යුරෝපා සංගමයේ රටකට පිටුවහල් කිරීම සඳහා වෙනම නීතියක් ඇතොත් හෝ අන්තර්ජාතික අපරාධ අධිකරණය රටේ මූලික නීති ප්‍රතිපත්ති නිරික්ෂණය කිරීමෙන් හෝ විය හැකිය. ස්වේච්ඡාවය අන්තර්ජාතික ආයතනවලට මාරු කළ හැකි ප්‍රකාශන නීති දීන් බොහෝ ආ.තු. ව්‍යවස්ථාවල සඳහන් වේ. ජරමන් ව්‍යවස්ථාවේ 23 භා 24, සිංගප්පූරු ව්‍යවස්ථාවේ 7 වැනි ව්‍යවස්ථාව, මධ්‍යම අප්‍රිකා සම්භාණ්ඩු ව්‍යවස්ථාවේ, 70 ව්‍යවස්ථාව 2004, හංගේ රියානු ව්‍යවස්ථාවේ 2(A).

අන්තර් ජාතිකකරණයේ සහ කළාපීය සමෝධානයේ අනාගත අවස්ථා කොහොම ව්‍යුණත්, ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පත් කරන්නන් පිළිගත යුතු කරුණ වන්නේ දැනටමත් අන්තර්ජාතික හා කළාපීය සංවිධාන වලට යම් බලතල පැවරී ඇති බවය. ප්‍රශ්නවත් ගැටුම් අවස්ථා හෙවත් සිවිල් යුද්ධයකින් පසු, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය කරා මාරු විමේ විශේෂ අවස්ථා වලදී, අන්තර් ජාතික නීතිය අනුව ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් මෙන්ම අලුත් ආණ්ඩු හදන්නන් කළින් එකත වූ අන්තර් ජාතික ගිවිසුම් පිළිපැදිය යුතුය. අලුතින් බැඳීම් ඇති වීම ගැන කෙටුම්පත් කරන්නන් දීන සිටිය යුතුය.

විමධ්‍යකරණයේ විකල්පය

සාමාන්‍යයෙන් එය තුළුලිය විමධ්‍යකරණය වශයෙන් හැඳින්වේ. එයින් ආණ්ඩුවේ මට්ටම දෙක සැංදේ. එනම් ජාතික හා ප්‍රාදේශීය වශයෙනි. එහිදී එක් එක් මට්ටමේදී තිබිය යුතු ආයතන ගණන ද තීරණය වේ. එයින් මෙම ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු සැපයේ. එනම්, රටේ කොතරම්

ఆణేచ్చి హెవతీ పరిపాలన మించి ఆయతన తిటియ ప్రతి ద్వి? (కలాప మించి కొతరిం కలాప గణనాకు తిటియ ప్రతి ద్వి?) లే ఖామ కలాపయకిలం లిక సాంఘ బలటల తిటియ ప్రతి ద్వి? ఉత్సా వైడుగతీ కార్యాలయ వన్సెనే లిం ధీతిచిక మించి ఆయతన వలం విద్యాయక పరిపాలన అంశ సైలెష్టమి కిరీమయ. లిం కలాపియ ఆయతన వలం కలాపియ నీతి త్వియానీంక కరన కలాప ఆదికరణ తిటియ ప్రతి ద్వి యన్న నిగమనయ లేవి.

ఖాలిత కల ఖాకి, ఆణేచ్చికరణ సైలెష్టమి తీరణయ కిరిం అనీతి తిటిప్పి ఖా లెచితిఖాచిక చిట్టలీం అన్నవ వియ ఖాకియ. కెచెసే లెవతీ ప్రపంచీచి గైట్రిమి హేవీ అహంకార అప్పాద నీజా, వసువచ్చేర్పా గోవినంగనీననీ విసినీ, నవ చేర్పావర సైలెష్టమి ఖా ప్రతిషంచేకరణ అధ్యాహసే కల ఖాకియ. లధా: దెవైని లేపేక ప్రిధేయెనీ పాపు శర్మమతియ సహ వర్ణాహేద్వాదీ రెత్తమయెనీ పాపు ద్విక్కుణ్ణ ఆప్రీకావి.

డ్యూచీ లెస మధ్యగత వ్రు ఆణేచ్చివల్క చిం చేరీర లెస విమద్యగత వ్రు ఆణేచ్చి ద్విక్కుంపా విమద్యకరణయే గైట్రిర విచిద ప్రమాణయెనీ పవతి. లిం ప్రమాణయ పఱత సాధనీ విమద్యకరణ వర్గ తునెనీ మైన గత ఖాకియ. లీనామి, పరిపాలన విమద్యకరణయ, దేంఘాలన విమద్యకరణయ, ఔల్స విమద్యకరణయ.

సాంఘాను విమద్యకరణ రూమ్రువ అన్నవ లిం గైట్రిర విమద్యగత తొహాకియ. లింసీ విమద్యకరణ చేర్పావర బలయ లికినెక మత పవతి. ఆణేచ్చిలేవి పఱల చేర్పావర వలం ప్రశ్లేష బలటల పవరు దీమ సాధనా అతిరేక ఆయతనిిక పఱల సైలోచేమకు ద్వి అవిశువేలేవి. సాంఘాను సైలోచేమ యవతే తెయీరా గైన్నాణ్ణ పల్పానీ వసువచ్చేర్పాద్యాయకయ బలయ ఖాలితా కల తొహాకి నామి చేర్పావర వసువచ్చేర్పాద్యాయక బలటల పవరు దీయ తొహాకియ. ఆణేచ్చిలేవి వెనామి అంశ - విద్యాయక, వసువచ్చేర్పాద్యాయక ఖా ఆదికరణ ఆక్తి

කිරීම අනුව විමධ්‍යකරණයේ ගැඹුර මැනගත හැකිය.

විමධ්‍යකරණයේ සමස්ථ පවත්වා ගැනීමේ හැකියාව රඳා පවතින්නේ එහි සැලසුමේ හෝ බලය බෙදීමේ ගැඹුරුතාව මත පමණක් නොව ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් විසින්, මධ්‍ය ආණ්ඩුව එම බෙදුණු බලය ඒකමතිකව ආපසු නොගන්නා ලෙස පනවන ආරක්ෂණයන්ද මත වේ. මෙවැනි අවස්ථාවලදී මෙම විශේෂීත විමධ්‍යකරණය ගොඩරල් ක්‍රමයක විශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ රේට සැලසෙන තෙතික ආරක්ෂණයන් නිසාය. එනම් මධ්‍යම රුහුණ පළාත් ආණ්ඩුවක බලතල පහසුවෙන් වෙනස් කළ නොහැකි විය යුතු අතර එය අධිකරණයේ රෙකුවරණයට යටත් විය යුතුය.

2. සන්දර්භීය කරුණු.

ගැටුමිකාරී රටවල එම තත්ත්වය විසඳීමට විවිධ විමධ්‍යකරණ මාර්ගයන් විශේෂයෙන් විසින් පෙන්වා දිය හැකිය. එසේ වුවද විශේෂීත ජාතික හා කළාපීය සන්දර්භයන් යටතේ බරපතල බලපෑම් සිදු වී ගැටුම් කෙරෙහිවන විමධ්‍යකරණ අක්‍රිය විය හැකිය. අත්දැකීම් නිරික්ෂණයෙන් පැහැදිලි වන්නේ, විමධ්‍යකරණය හඳුන්වා දීමෙන් සමහර රටවල් ගැටුමිකාරී තත්ත්වයෙන් සාර්ථක ලෙස විසඳා ඇති බවය. එහෙත් තවත් සමහර රටවල් ගැටුමිකාරී තත්ත්වයට වඩා උග්‍ර තත්ත්වයට පතිකර ඇති බවය. එහෙයින් විමධ්‍යකරණයේ නිවැරදි රටාව සහ සැලසුම් හඳුනා ගැනීම ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන්ට අනියෝගතමක කරුණකි. සාර්ථකත්වය රඳා පවතින්නේ එම රටවල හා ගැටුමේ ආවේනික ගතිලක්ෂණ මතම නොවේ. බලය සොයන්නන්ගේ මැදිහත්වීම සහ ජාතියක් ගොඩ නැගීමට ඔවුන්ට ඇති කැපවීමද රේට අදාළ වේ. විමධ්‍යකරණයේ මට්ටම අනුව ආරවුලට තුළුදෙන කරුණු වෙනස්විය හැකිය. කළාපීය හෝ ප්‍රාදේශීය මට්ටම වලට බලතල පවරා දීමෙදී එම බලය තුළනය කිරීම සම්බන්ධ අරගල ඇති වේ. ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු වලට බලය පැවරීම සේවා සැපයීම පිළිබඳ ගැටු මතුවේ.

බලය පැවරෙන්නේ අවසාන වගයෙන් ආණ්ඩුවේ ආයතන වලටද නැත්තම් ජාතියට ද යනු සිතිමෙදී විමධ්‍යකරණය

දේශපාලන සංස්කෘතිය අනුව බාධකයක් ද විය හැකිය. අන්තර්ගතය නොතකා සියලු නීති සැම කෙනෙකම කෙරෙහි සමාන ලෙස ක්‍රියාත්මක විය යුතුය යන සංකල්පය නිසා ද විමධ්‍යකරණ ක්‍රියාවලිය සංකීරණ විය හැකිය. පුරවැසියන් පිළිපැදිය යුත්තේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ නීතිය යයි සමහරුන් සිතිය හැකිය. දේශපාලකයන්ගේ අහිමතාරථ අනුව එවැනි ගැටලු වචාත් අවුල් විය හැකිය. විමධ්‍යකරණයක් සාර්ථක කර ගැනීමට නම් හැම මට්ටමකම, නායකයන් විශේෂයෙන් ජාතික නායකයන්, මෙම සංකල්පය කෙරෙහි කැප විය යුතුය. බලය සහ අධිකාරීන්වය මූලික නොවිය යුතුය. සූල්තර ජාතින්ගේ දේශපාලන නායකයන්ට සහ කළාපීය කණ්ඩායම් වලට ආණ්ඩුවට එරෙහි සටන තුවමාරු කරගත හැකිය. වෙන්වීමේ අදහස් ඇතුළුව එනම්, සාම්කාම්ව හා නිර්මාණාත්මකව රාජ්‍ය පාලනයට සහභාගිවීමටය.

විමධ්‍යකරණයේ සාධනීය හා නිශේෂනීය ප්‍රතිඵල

සාධනීය ප්‍රතිඵල: යහපත් ප්‍රතිඵල	නිශේෂනීය: අහිතකර ප්‍රතිඵල.
ජාතික මට්ටමේ ඒකාධිපතිනාවය සිමාවේ. සමහර අවස්ථාවන්හි බලය බෙදා හදා ගැනීම අවශ්‍යවේ. එවිට සිරස් ලෙස බලය විහිරේ.	ප්‍රාදේශීය බලවතුන් ගක්කිමත් විමෙන් බලය අනිසි ලෙස යෙදිය හැකිය. පොදුගලික අවශ්‍යතා සඳහා බලය හාවිත කළ හැකිය. කුඩා සහ අකාර්යක්ෂම ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු වලින් දුෂණය තුරන් කිරීම අසිරිය.
ඡනකාවගේ අවශ්‍යතා හා තෝරාගැනීම්වලට අනුකූලතාව වර්ධනය වේ. ප්‍රාදේශීය ඡනකාවස් ප්‍රාදේශීය වුවමනාකම් කෙරෙහි වැඩි උනන්දුව දක්වති.	මානව හා මූල්‍ය සම්පත් හිගවීමෙන් පළදායකන්වය හිනවේ. ජන කොටස් කුඩාවීම නිසා ඔවුන්ට සිය යුතුකම් ඉවුකිරීමද අපහසුවේ.

<p>විවිධත්වයෙන් පුත් ජනතාවක් අතර ඇතිවිය හැකි අසභනයන් හා ගැටුම් සමනය කරගත හැකිය.</p> <p>විමධ්‍යකරණය නිසා සූච්‍රතර කණ්ඩායම් වලට ස්ව පාලනයක් බුක්ති විදිය හැකිය. එසේම බහුතරයේ තත්ත්වය තම ප්‍රදේශයේදී ලැබිය හැකිය. සූච්‍රතර දේශපාලන නායකත්වයද පිළිගැනීමට ලක්වනු ඇත.</p>	<p>ප්‍රාදේශීය දේශපාලන බලවතුන් වැඩි බලනල ඉල්ලා සිටිය හැකිය. එසේම කළුවීය බහුතරයන් නිරමාණය විය හැකිය.</p> <p>වියේෂ පළාත් වල සූච්‍රතර කොටසකට බහුතර තත්ත්වය පිරිනැමීමෙන් ඒ තුළ අපුත් සූච්‍රතරයන් ඇතිවිමෙන් ප්‍රශනය යළින් පටන් ගැනී.</p>
<p>ආණ්ඩුවේ සාධනීය, ක්‍රියාකාරී ප්‍රවේශයන් දිරි ගැනීමෙන් ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධනය වේ. විකල්ප පාලන අධ්‍යකාරීත්වය නිරමාණය වීමෙන්, විමධ්‍යකරණයේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් ප්‍රතිපත්ති පර්යේෂණයිලිත්වය, ප්‍රතිපත්ති නාවිකරණය වර්ධනය වනු ඇත.</p>	<p>කළුපයන් අතර හානිකර තරගකාරීත්වයක් ඇතිවිය හැකිය. විමධ්‍යකරණය නිසා කළුප අතර අසමානත්වය හා එදිරිවාදිකම් ඇති වෙයි. මක්නිසාද, ස්වාහාවික සම්පත් කරමාන්ත හා රැකියා අවස්ථා වෙනස් වෘම් නිසාය. ව්‍යාපාර සහ ප්‍රාග්ධනය ඇද ගැනීමට ක්‍රියා කිරීම නිසා දෙපාර්ශවයම පරාජයට පත්වීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගත හැකිය.</p>
<p>ආණ්ඩුවේ සංකීරණතාවන් නිරමාණය කළ හැකිය.</p> <p>කළුපීය හා ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවෙන නිසි බලය බෙදා හැරීමෙන් ආණ්ඩුව දරන බරද ලිඛිල් කරගත හැකිය.</p> <p>එවිට ආණ්ඩුවට වඩා වැදුගත් අභියෝග හා ප්‍රමුඛතා කෙරෙහි යොමුවිය හැකිය.</p>	<p>වැඩි දෙගුණවීම හා ක්‍රියා කිරීමේ වියදම අධිකවීම.</p> <p>ආණ්ඩුවේ කාර්යයන් දෙගුණවිය හැකි අතර, අකාර්යක්ම ද විය හැකිය. එකම වැඩිය දෙපළක සිදුවනු ඇත. එසේම එකම කාර්යට පඩි ලබන නිලධරයන් ගණනද වැඩි විය හැකිය.</p>

3. සැලසුම් විකල්පයේ

3.1. විමධ්‍යකරණයේ ආකෘතිය: විධීමත් සැලසුමක් යෙදීම:

විමධ්‍යකරණ ආකෘතිය සකස් වන්නේ රටක දේශීමා නිර්මාණය අනුවය. මේ සම්බන්ධ ප්‍රශ්න කිහිපයක් යොමු කිරීම යෝග්‍යවේ.

- ★ ආණ්ඩු මට්ටම කියක් රටක ක්‍රියාත්මක විය යුතුද? කළුන් ආණ්ඩු සැලැස්ම අනුව සමහර මට්ටම අඩු හෝ වැඩි කළ යුතුද? එවැනි වෙනසකින් කුමන ප්‍රතිඵල ඇතිවිය හැකිද?
- ★ රටේ සැම පලාතකම සම තත්ත්වයේ පාලනයක් ඇතිකළ යුතුද?
- ★ විශේෂ මට්ටමකදී ව්‍යවස්ථා ඒකකයන් කියක් බැඳීන් යෙදිය හැකිද? රජයෙන් කළ යුතු සේවය පලාත් මට්ටමින් පලාත් ආයතන කියකට අඩු වියදමින් කළ හැකිද?
- ★ ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන විසින් සමහර විමධ්‍යකරණ සැලසුම් පසුවට කළ තැබිය යුතුද?
- ★ අභ්‍යන්තර විමධ්‍යගත සැලසුම් ගැලපීමට පසුවට යොදාගත හැකි විකල්ප මොනවාද?

3.1.1 ආණ්ඩුකරණ මට්ටම් සංඛ්‍යාව.

ආණ්ඩුකිරීමේ /පාලනයේ මට්ටම් තුනකි. ජාතික මට්ටම, කලාපීය/පළාත්/ප්‍රාන්ත මට්ටම සහ ප්‍රාදේශීය මට්ටමය. එහෙත් සත්‍යය එයම නොවේ. ප්‍රාදේශීය මට්ටම විවිධ උප මට්ටම්වල ආණ්ඩුකරණයෙන් /පරිපාලනයෙන් යුත්ත වන නිසාය.

පූර්ව එකතුතා, එළිතිනාසික සිදුවීම් තිසා ආණ්ඩුවේ මට්ටම ගණන තීරණය වන්නට ඇත. ආණ්ඩුවේ ආයතන බොහෝවේ රටුපුරාම සමාන්තර බලතල සහිත වේ. කලාතුරකින් සමහර පළාත්වල සමාන බලතල නැති පාලන ආයතන පිහිටුවනු ඇත. එවිට ආණ්ඩුවේ මට්ටම සංඛ්‍යාව වැඩිවේ.

සුඩාන ආණ්ඩු මට්ටම ආකෘතිය

ජාතික ඒකාබද්ධ ආණ්ඩුව

දකුණු සුඩාන ආණ්ඩුව

ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය 15ක්.

ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය 10ක්.

පරිපාලන ආණ්ඩු මට්ටම් තුනකි.

සමහර රටවල ජාතික ආණ්ඩුවට රේලගට පහළින් තිබෙන ආණ්ඩු දේශසීමාවේ කොටස් පාලනය කරයි. (සුඩානය 2005, 2011 සහ වැන්සානියාව) සුඩානයේ අන්තර ආ.කු. ව්‍යවස්ථාවක් මගින් අසාමාන්‍ය මට්ටමේ පාලනයක් ඇති කැරීමේ. එය දකුණු සුඩානයට පමණක් බලපාන

තත්ත්වයකි. සුඩාන අතුරු ආ.කු. ව්‍යවස්ථාවට මග පැහැණු සාම සාකච්ඡාවලදී දකුණේ කැරලි කරුවන් අතිරේක ආණ්ඩු මට්ටමකට බලපැමි කිරීම නිසා, දෙක ගණනාවක යුද්ධයකට පසු, දකුණු සුඩානයට පමණක් බලපාන පොදු කළාපයක් ඇතිවිය.

වෙනත් රටවල අගනුවර පාලනය, ජාතික ආණ්ඩුව ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. අතර මැද වෙනත් පාලනයක් නැත. එතිහාසික හේතු නිසා නගර තුනක්, මහනගර සහ මෙන්ම ප්‍රාන්ත රාජ්‍යද වේ. ජර්මනියේ අනෙක් පළාත් වල ඇති තුන්වැනි මට්ටමේ ආණ්ඩු එම නගර වල නැත.

තවත් සමහර රටවල ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් විසින් අතිරේක පරිපාලන මට්ටමක් පළාත් උප ඒකක වලට ඇතුළත් කොට ඇත. එම පරිපාලන ඒකක ආණ්ඩුවල ප්‍රතිපත්ති සැකසීමට සහාය වෙයි. ස්වේච්ඡරලන්තයේ කැන්ටන් (ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය හෝ පළාත් ආණ්ඩු) වලට පරිපාලන ඒකක වශයෙන් දිස්ත්‍රික්ක ඇත. කැන්ටන වල ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කරන්නේ දිස්ත්‍රික්ක මගිනි. කෙසේ වෙතත් කුඩා කැන්ටන වල මෙම දිස්ත්‍රික්ක පාලනය නැති නිසා තමන්ම එම පාලනය සලසා ගනී.

ස්වේච්ඡරලන්තයේ පාලන මට්ටම වල ආකෘතිය මෙසේය.

ජාතික මට්ටමට පසු කැන්ටන 20 ද අර්ධ කැන්ටන 6 ක්ද ඇත. ඊට පහළින් දිස්ත්‍රික්ක වේ. දිස්ත්‍රික්ක තිබෙන්නේ කැන්ටන 12 ක අර්ධ කැන්ටන 3 ක පමණි. ඊලගට පවතින්නේ පළාත් ආයතන වේ.

විවිධ මට්ටම්වල ආණ්ඩු සහ පරිපාලන මට්ටම වල අසම්මතික සැලසුම්වලින් විමධ්‍යකරණයේ ප්‍රමාණය පිළිබඳ නොවේ. දකුණු සුඩානයට අතිරේක පාලන මට්ටමක්

ලබ දීමෙන් දේශපාලන සම්බරතාව යක ගැනිණ. එසේ ස්ථාවර බලතල දීම සාම ගිවිසුමට පූර්ව අවගාතාවක් විය. ස්විචරලන්තයේ අසම්මිතික බලතල නිසා වැඩි බලපෑමක් නැත.

3.1.2 පාලන මට්ටමක් තුළ පලාත් ඒකක සැලසුම් කිරීම.

ආණ්ඩු කිරීමේ /පරිපාලනයේ මට්ටම සංඛ්‍යාවට අමතරව ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන්ට ආණ්ඩු කිරීමේ/ පරිපාලන කිරීමේ ඒකක සංඛ්‍යාවද තීරණය කිරීම අවගාවේ. එම මිනුම් දැඩි ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන්ට ඉතා වැදගත් වනුයේ උප ඒකක නිර්මාණය කිරීමට ය. මෙම මිනුම් දැඩි අනිතයේ ගැටුම් නිසා හැඩ ගැසුණා ව්‍යවද එයින් ආර්ථික භා පරිපාලන ඒකකයන් හි කාර්යක්ෂමතාවද පැවැත්මද සහතික විය හැකිය.

නේපාල ආණ්ඩුවේ විමධ්‍යකරණ ආකෘති ගැන නේපාලයේ, රාජ්‍ය යළි සැලසුම් භා ප්‍රශ්න රාජ්‍ය බලය බෙදා හැරීම සම්බන්ධයෙන්, අනාගත විමධ්‍යකරණ සැලසුම් ගැන සංඛ්‍යාව, නම, දේශීමා, සහ ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය සැලසුම් ගැන සාකච්ඡා කර ඇත. අනෙකානා පදනම මත උප ඒකක වලට ආර්ථික පරිපාලන සහ සම්පත් බෙදා හැරීම පවත්වා ගැනීමේ හැකියාව සලකා බැලීමේ. විකල්ප සිතියම් දෙකක් එම තත්ත්වය අනුව සැකසීමේ. එකක් පලාත් 14 කටය. අනික පලාත් 6 කට අදාළවය.

කටත් වැදගත් කරුණක් වන්නේ සම්මත වූ පසුවත් අභ්‍යන්තර භුමිසීමා වෙනස් කිරීමේ විකල්පයක්, ආ.තු. ව්‍යවස්ථාවට ඇතුළත් විය යුතුද යනුයි. එසේ නම් ඊට සහභාගිවය යුත්තේ කවුරුත්ද? බෙදීමේ සීමා වැඩි වත්ම, පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක වලට වඩා ඇති වන්නේ

ස්වජාලන පුදේශ වේ. එය වඩා සංවේදී කරුණක් වේ. එවැනි කියාවලියක පැති දෙකක් ඇත. එනම්, ආරම්භක අයිතිවාසිකම් සහ තීරණය කිරීමේ අයිතිවාසිකමය. දූඩ්ලේස මධ්‍යගත වූ රටවල පැති දෙකම නිශ්චිතව අයත් වන්නේ ජාතික ආයතනයටයි. උදා: සාමාන්‍ය නීතියක් ආරම්භකාට සම්මත කිරීම - බෙනින් රාජ්‍යය. තවත් ව්‍යවස්ථාවක මෙසේ සඳහන් විය හැකිය. අභ්‍යන්තර සීමාවන් වෙනස් කිරීම සඳහා ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකයේ බහුතර ජන්දයත්, එය බලපාන කණ්ඩායමේ තුනෙන් දෙකක ජන්දයත් අවශ්‍යය. (බෙල්සියම) තවත් රටවල, එය බලපාන කළාප වල ව්‍යවස්ථාදායකයන්හි අනුමතිය අවශ්‍යය. (මැලේසියාව) ඊට අමතරව වෙනත් ව්‍යවස්ථාවක් අනුව එම උපකළාපයන් පුරවැසියන්ගේ ජනමත විවාරණයක්ද අවශ්‍යය. (ස්වීට්සර්ලන්තය).

3.2 විමධ්‍යකරණයේ ගැඹුර තීරණය කිරීම.

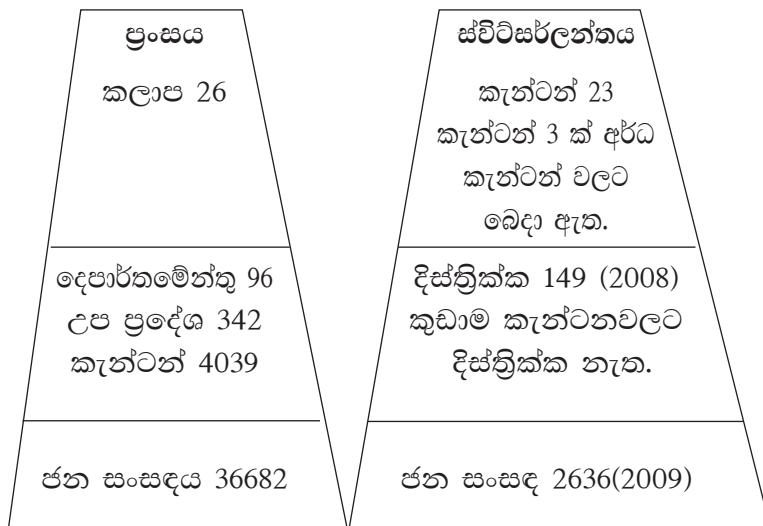
විමධ්‍යකරණයේ විධිමත් සැලසුමට එහා ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් විමධ්‍යකරණයේ ගැඹුර ගැන සිතා බැලිය යුතුය. එය ස්ථාවර විමධ්‍යකරණය ලෙසද හැඳින්වේ. එය තීරණය වන්නේ මධ්‍යයේ සිට පහළ පාලනාධිකාර වෙත බලතල මාරු කිරීමෙනි. එවැනි අවස්ථාවකදී පහත සඳහන් කරුණු පරිස්සමින් විමසා බැලිය යුතුය.

- ★ ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් විසින් කුමන මට්ටමේ පාලන ආයතනවලට කුමන පරිපාලන, දේශපාලන, හා මූල්‍ය බලතල පවරනවාද?
- ★ සියලුම ආයතන වලට සමාන ලෙස බලතල පවරනවාද? නැත්තම් ඒ ඒ ආයතන පසුබිමේ ජනගහනය, සුළුකර ජනකාටස් ආදිය සලකා අසම්මිතිව බලතල පවරනවාද?

- ★ සමහර මට්ටම්වල ආයතන පරිපාලන නියෝජිතයන් වශයෙන් පමණක් ක්‍රියාකරනවාද ? තවත් මට්ටම්වල ආයතන ස්වජාලන අධිකාරී වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වෙනවාද?
- ★ ආණ්ඩුවේ මූලික අංශ තුනෙන් පහළ මට්ටම්වලදී කුමක් ඇති කළ යුතුද?

ප්‍රංසයේ සහ ස්විචසරලන්තයේ විමධ්‍යකරණය පෙනුමට සමාන ව්‍යවත් 1982 විමධ්‍යකරණ ප්‍රතිසංස්කරණ වලින් පසුවද ස්විචසරලන්තයට වඩා ප්‍රංසයේ ඇත්තේ වඩාත් මධ්‍යගත වූ ආණ්ඩුවකි. විධිමත් සැලසුමෙන් පමණක් විමධ්‍යකරණයේ ප්‍රමාණය තීරණය කළ නොහැකිය. එය තීරණය වන්නේ පහළ මට්ටම් වලට වෙන් කරනු ලබන බලතල හා සම්පත් ප්‍රමාණයෙහිද උදා: ස්විචසරලන්තයේ කැන්ටන වලට, ප්‍රංසයේ පළාත් වලට වඩා යම් බලතල තිබේ. ප්‍රංසයේ වඩා බලතල මෙන්ම ස්වජාලන බලතලත් ඇත. උදා: බදු පැනවීමේ අධිකාරීත්වය එකකි. කැන්ටන් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමට කැන්ටන් දිස්ත්‍රික් වල පරිපාලන ඒකක පිහිටුවා ඇත. එහෙත් එහි නායකයන් තෝරා ගැනෙනුයේ ජන්දයෙනි. ප්‍රංසයේ ඒ සඳහා පත් කරනු ලබන ප්‍රිගෙක්වරුන් දෙපාර්තමේන්තු නියෝජනය කරනු ඇත. එවිට එය මධ්‍යම රජයේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමකි.

ප්‍රංසයේ සහ ස්විචසරලන්තයේ විමධ්‍යකරණ සැලසුම්.

3.2.1 විමධ්‍යකරණයේ පරිපාලන, දේශපාලන හා මූල්‍ය පිරිවිතර.

ස්වාධීන විමධ්‍යකරණය යනු ආණ්ඩුවේ විවිධ මට්ටම්වලට අධිකාරීන්වයක් සහ බලය පවරාදීමය. එසේ පවරා දීමේ ප්‍රමාණය, දුඩී ලෙස මධ්‍යගත වූ තැන් සිට අධික ලෙස විමධ්‍යකරණය දක්වා විවිධ වෙයි. නිශ්චිත ලෙස එම ප්‍රමාණය මැන ගැනීමට නම් එහි මූලික කරුණු තුන සලකා බැලිය යුතුය. එනම්, පරිපාලන, දේශපාලන, හා මූල්‍ය විමධ්‍යකරණය සි. එසේ වුවද මහා විමධ්‍යකරණයක් වීමට නම් ඒ අංශ තුනම එකාබද්ධව ක්‍රියාත්මක විය යුතුය.

පරිපාලන විමධ්‍යකරණය.

එය වර්ග තුනකට බෙදේ. විකෝන්ද්‍රගත කිරීම, අනිනියෝගනය, බලය බෙදා හදා ගැනීම යනුවෙනි. එක් එක් වර්ගයට අතිරේක පරිපාලන බලතල පැවරේ.

විකේන්ද්‍රණය සිදුවන්නේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව, ක්‍රේඩ්තු නිලධරයන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලෙස සිය වගකීම පැවරීමෙනි. මෙම බලතල පැවරීම හුගෝලිය තත්ත්වයන් අනුව වෙනස් විය හැකි වුවද, වගකීම හා බලය මධ්‍යය වෙතම පවතී. විකේන්ද්‍රණයෙන් බලය හා අධිකාරීත්වය සැබැඳු ලෙසම පහළ මට්ටම් වලට නොපැවරේ. උදාහරණයක් ලෙස උසස් පාසල් ගැන විමසමු. එය ජාතික විෂයයක් ලෙස සැලකේ. පාලනය වන්නේ ජාතික ජායතනයි. ක්‍රියාත්මක කරන්නේ ජාතික රජයේ ආයතනයි. ගොඩ නැගිලි, පාසල් පරිපාලනය, විෂයමාලා සැකසීම, ගුරු වැළැඳු ආදි සියල්ල සිදු වන්නේ ජාතික මට්ටමිනි. උසස් පාසල් නගරයේ පමණක් නොව රට පූරාම පවතින නිසා ජාතික සිවිල් සේවකයන් සහ ගුරුවරුන් එහි යැවෙනුයේ ජාතික ආයතනයක ස්වරුපය වෙනස් නොකරමිනි.

ආණ්ඩුවේ තවත් මට්ටමක ආයතනවලට විවිධ පොදු කටයුතු කිරීම සඳහා තීරණ ගැනීමක් සමග මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් බලය පැවරීමය. එයින් පිළිබඳ වන්නේ ස්වාමි සේවක සම්බන්ධතාවයයි. මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ සැහෙන පාලනයක් ඇතුළුව අධික්ෂණයේ ප්‍රමාණය විවිධවේ. පහළ මට්ටමට යම් තරමක අභිමතයක් ද පැවරේ. මගපෙන්වීමෙහි නීති රිති දුඩ්ලෙස පිළිපදින ලෙස දන්වා ඇතත්, මධ්‍යම ආණ්ඩුව පහළ ඒකකයට පරිපාලන හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති පවරා ඇත.

උදා: උසස් පාසල් ජාතික ආයතන වුවත්, ජාතික නීතිරිති බලපැවත් ක්‍රියාත්මක කරන්නේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුය. අධික්ෂණය ජාතික අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයයි.

බලය බෙදා ගැනීම යනු විමධ්‍යකරණයේ වැඩි බලතල ප්‍රමාණයක් පහළ ස්ථිරයට පවරා දෙන කුමය වේ. එහිදී

විවිධ ආකාර ඇත. බලතල සමුහයකට ජාතික බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සීමිත බලයක් විය හැකිය. එය යම් එක ප්‍රදේශයක් සඳහා විය හැකිය. සමහර විට එය ක්‍රියාත්මක කිරීමට සැහෙන අභිමතයක් වනු ඇත. තවද වඩාත් සම්පව නිරික්ෂණය කළහොත්, ස්වඩාලන තත්ත්වයක් විය හැකිය. එහිදී රෙගුලාසි නියමයන්, ප්‍රතිපත්ති හා උපාය මාර්ග හාවතා වනු ඇත. එය බලය බෙදු ප්‍රමාණය ප්‍රමාණය අනුව මධ්‍යම ආණ්ඩුව සීමිත මැදිහත්වීමක් කරනු ඇත. බලය බෙදීමෙදී දේශපාලන විමධ්‍යකරණයද සිදුවිය යුතුය. එනම් පලාත් ආණ්ඩු කෙරෙහි මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ සම්බාධක නොතිබිය යුතුය. එම වගකීම පොදු ජන්දවීමසීම වලදී මහජනයාට පැවරිය යුතුය. මෙහිදී උසස් අධ්‍යාපනයද පලාත් ආණ්ඩු විෂයයක් වෙයි. සියලු පරිපාලන කටයුතු පලාත් ආණ්ඩුවෙනි. ජාතික අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්තිය සැකසීම උදෙසා එය මධ්‍ය ආණ්ඩුවට හැවුල්වේ.

දේශපාලන විමධ්‍යකරණය.

අංග දෙකකින් සැදී ඇත. (අ)මධ්‍යම ආණ්ඩුවෙන් නිලධරයන් තෝරාගෙන ඔවුන් ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවලට පත් කිරීමේ බලය පැවරීම, (ආ) කළාපීය හෝ පලාත් මට්ටමින් ආණ්ඩු සැලසුම් කිරීමේ බලය පැවරීම, පළමු වැන්න, මැතිවරණ විමධ්‍යකරණයයි. එනම් කළාප හෝ ප්‍රාදේශීය ආයතන වලට නියෝජිතයන් තෝරා ගැනීමේ අවසරයවේ. එසේ වුවද මේ වන විටත් ඉහළින් තීරණය කොට නැත්තම් ජනතාවට ප්‍රතිපත්ති තීරණය කිරීමට ලැබෙන්නේ සීමිත අවස්ථාවකි. උදා: පුරවැසියන් විසින් ස්විස් දිස්ත්‍රික්ක නායකයා තෝරා ගන්නා විට මහුගේ වරම වන්නේ කැන්වන් වල පරිපාලනය ක්‍රියාත්මක කිරීමය. පුරවැසියන්ට මෙම නියෝජිතයා වගකියන්නේ ක්‍රියාත්මක කිරීම ගැන නොවේ.

දේශපාලන විමධ්‍යකරණයේ දෙවැනි අංශයට අවශ්‍ය වන්නේ ජන්දායකයන්ට ප්‍රාදේශීය නායකත්වය තෝරා ගැනීමට ඉඩ දෙනවාට අමතරව ව්‍යුහාත්මක සැලසුමක් හා භාවිතයකි. එමගින්ද ජාතික මධ්‍යස්ථානයෙන් ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවට පැවරුණු කාර්යයන් විධිමත්ව සැකසීමට, මෙහෙයුමට හා ඇගැයීමට බලගැන්වෙනු ඇත.

මූල්‍ය විමධ්‍යකරණය.

මෙම මගින් මූල්‍ය පිළිබඳ අධිකාරිත්වයේ ප්‍රමාණය තිරණය වෙයි. ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය සම්පත් නැතිව කළාපය හෝ ප්‍රාදේශීය පාලන ආයතන වලට අප්‍රතිතත්වත් පැවරුණු කාර්යයන් ප්‍රමාණවත් ලෙස කිරීම අපහසු වනු ඇත. එවිට වගකීම්හාරය සහ නීත්‍යානුකූලතාවය දුබල වීම සුදු වේ. එසේම මූල්‍ය විමධ්‍යකරණය ප්‍රමාද කිරීම හෝ නැරීම එයින් බලාපොරොත්තු වූ වෙනත් ප්‍රතිඵල නිෂ්ප්‍රයෝගන වේ.

විමධ්‍යගත රාජ්‍යයන්හි මූල්‍ය සැලසුම ප්‍රධාන අංග තුනකින් යුත්ත වේ. (අ) වියදම් කිරීමේ වගකීම පැවරීම-මොන මට්ටමේ පළාත් ආණ්ඩුව ගෙවිය යුතුද යනුයි. (ආ) ආදායම එකතු කිරීමේ වගකීම පැවරීම - මොන මට්ටමේ පාලනයන් බදු පනවනවාද? යනුයි. (ඇ) අන්තර ආණ්ඩු පැවරීමේ - ආණ්ඩුවේ විවිධ මට්ටම වල පාලන ආයතන ආදායම බෙදා ගන්නේ කෙසේද? විසමතාවන් සමබර කරන්නේ කෙසේද? යනුයි. කාර්යක්ෂම පරිපාලනයක් සහතික කිරීමට තම, කාර්යයන් සහ සුදුසුකම් පැවරීම සමග මූල්‍ය වියදම් කිරීමේ වගකීම පැවරීමටද හැකියාව තිබිය යුතුය. කාර්යය ඉටුකරන පාලන මට්ටම රීට වගකිය යුතුවේ. වියදම් කිරීමේ වගකීම සමග ආදායම ඉපිදිවීමේ වගකීම

සමාන්තරව පවතී. එය බදු එකතු කිරීමේ බලය වන අතර කිසිතැනක කියාත්මක නොවේ. මෙහිදී සමබරතාව රැකිමට සාධාරණ හේතු පවතී. ආ.තු. ව්‍යවස්ථාවෙන්, ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවලට බදු එකතු කිරීමේ වැඩි අධිකාරිත්වයක් පැවරුව හොත් මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ මහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය උදෙසා අවශ්‍ය මුදල් හිග වනු ඇත. ඒ වගේම බදු එකතු කිරීමේ සියලු බලය මධ්‍යම ආණ්ඩුවට පැවරුණෙහොත් අනිතකර ප්‍රතිඵල අතිවිය හැකිය. වියදම් කිරීමේ අධිකාරිය ආදායම් ගොඩ නැගීමේ අධිකාරියෙන් වෙන් කරනු ලැබූ විට පොදු කාරුය වියදම් හා එහි ප්‍රතිඵල අතර සබඳතාවක් දැක ගැනීම අපහසුය. එවිට එම පළාත් දේශපාලයන්ගේ මූල්‍ය වගකීම හරියට ඉටු නොවනු ඇත.

බදු අය කිරීමේ හා වියදම් කිරීමේ බලය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවලට පැවරීමේදී ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් විසින් ප්‍රතිපත්ති දෙකක් ගැන සැලකිලිමත් විය යුතුය. (අ) කළාපීය හෝ ප්‍රාදේශීය සභා වලට පවරා දෙනු ලබන ආදායම් අඩු ගණනේ එම ප්‍රදේශවල ජනතාවට මූලික පහසුකම් සැපයීමටත් ප්‍රමාණවත් විය යුතුය. (ආ) පළාතේ නිවැසියන්ට සැපයෙන පහසුකම් වලට අනුරූපව ඔවුන්ගෙන් ආදායම් එකතු කළ යුතුය. එවිට ගෙවන බදු මුදල් හා ලැබෙන වාසි අතර සම්බන්ධතාව නිසා ප්‍රාදේශීය නිලධාරීන්ගේ වගකීම ගක්තිමත් වනු ඇත.

ඉහත සංඛන් වූ පරිදි, බදු ගැනීම හා වියදම් කිරීම අතර විසමතාවක් පවතී. එනම්, පළාත් හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමට සැහෙන වියදම් කිරීමේ වගකීම පැවරේ. ආණ්ඩු විසින් එකතු කරන ප්‍රමාණයට වඩා වියදම් කිරීමට සිදුවේ. පැවරීමට පෙර මූල්‍ය හිගයක් හෙවත් සිරස් විසමතා ඇතිවේ. ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු අතර පවතින තිරස් විසමතාව ඇතිවනු

ඇත. සාමාන්‍යයෙන් සියලුම පළාත් ආණ්ඩු වලට එක සමානව ආදායම් ඉපැයිය නොහැකිය. හැම ප්‍රදේශයකම පොහොසත් මිනිසුන් නොසිටිනු ඇත. හැම දෙනාටම සමාන වියදීම් නොසිදුවනු ඇත. සමහර පළාත් වැසියන්ට වැඩි සේවාවක් සිදුවනු ඇත. එවැනි විසමතාවන් ඇතිවිට අන්තර පළාත් පැවරීම් සිදුවේ. ඒ තිරස් පැවරීමය. සමහර වියදීම් ජාතික ආණ්ඩුවෙන් පළාත් ආණ්ඩුවලට ලැබෙන විට සිරස් පැවරීමය. ඒ දෙකම අවශ්‍යය. ඒවා විවිධ දීමනා වශයෙන් හැඳින්වේ.

3.2.2 සමමිතික සහ අසම්මිතික විමධ්‍යකරණය.

විමධ්‍යකරණයේ ප්‍රමාණය පරිපාලන, දේශපාලන, භා මූල්‍ය වශයෙන් රට පුරාම සමමිතික විය යුතු නැත. එහෙයින් අසම්මිතික විමධ්‍යගත ප්‍රතිපත්තිය පලදායක කුම්වේදයකි. ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නාන් විමධ්‍යකරණයට එකත වී ඇත්තේ යම් ප්‍රදේශවල අභ්‍යන්තර ගැටුම් සමනය කිරීම සඳහා නම්, එම ප්‍රදේශවලට පමණක් ස්වපාලන බලතල ප්‍රදානය කිරීම වඩා තුවණට තුරුය. උදා: ගින්ලන්තයේ (ආලන්ඩ්) ඉන්දුනීසියාවේ (අවේ), ඉතාලියේ (දකුණු ටිරෝල්), මැලේසියාවේ(බොර්නියේ), පිලිපිනයේ (මින්චිනාවේ), සුඩානයේ (දකුණු සුඩානය), ටැන්සානියාවේ (සැන්සිඛාර්), ආදිය වේ. පවතින හරයාත්මක නීති සමග අසම්මිතික ව්‍යුහයක් අතර වෙනස්කම් පැවතිය නැකිය. සුඩානය සහ ටැන්සානියාව උදාහරණවේ. කෙසේ වෙතත් බොහෝ විට සමහර ප්‍රදේශවලට භාජාව භා සංස්කෘතිය සම්බන්ධ වැඩි බලතල ලබා දෙනු ඇත. උදා: සමමිතික විධිමත් ව්‍යුහයක් පවත් ගැනීම ගැන ඉන්දුනීසියාව හා පිලිපින දුපත් දක්විය නැකිය. සමහර රාජ්‍ය ජාතික වාදීන් බොහෝ විට අසම්මිතික සැලසුම් වලට විරුද්ධ වනු ඇත.

ඒ නිසා පුදේශයන් අතර වාර්ගික හා ආගමික පදනම් අනුව වෙනස්කම් ඇතිවිය හැකිය සි සිතන නිසාය. ඒ නිසා එයින් තවදුරටත් බෙදී වෙන්වීම් ඇතිවිය හැකි අතර ඒකභාජා - රාජ්‍ය ජාතිවාදය වර්ධනය විය හැකිය. එහෙත් එතිහාසික වශයෙන් කොන්කරනු ලැබේමෙන් හා වෙනස්කම් කරනු ලැබේමෙන් පිඩාවට පත් වූ පුදේශ, ව්‍යවස්ථාවට සභාය දීමේ කොන්දේසියක් වශයෙන් ස්වජාලනයක් ඉල්ලා සිටිය හැකිය. දේශජාලන ක්‍රියාකාරීන්ගේ ප්‍රබලභාවය අනුව අසම්මික බෙදීම් වල පුමාණය විවිධ විය හැකිය. සමහර රටවල විවිධ පුදේශ සඳහා එකිනෙකාට වෙනස් වූ පුදානයන් ලැබේ ඇත. එක්සත් රාජධානිය සහ ස්පාංශ්ස්ය එසේ වෙනස් තත්ත්වයේ විමධ්‍යකරණය සම්බන්ධ නිදුසුනක් වේ.

නිදුසුන: එක්සත් රාජධානියේ අසම්මික විමධ්‍යකරණය.

ස්කොට්ලන්තය, වේල්සය, සහ උතුරු අයර්ලන්තය සඳහා එක්සත් රාජධානිය විවිධ පුමාණයේ විමධ්‍යකරණය යොදා ඇත. එංගලන්තය සමග සැසැලීමේදී - බ්‍රිතාන්‍ය පාර්ලිමේන්තුව නීති පනවයි. ජාතික පරිජාලනය ක්‍රියාත්මක කරයි. අනෙක් කළාප තුන විවිධ මට්ටම් වල අනිනියෝජන තත්ත්වයක් දරයි.

ස්කොට්ලන්තයේ වෙස්ට් මිනිස්ටර් මාදිලියේ පාර්ලිමේන්තුවක් සහ විධායකයක් ඇත. 1998 ස්කොට්ලන්ත පනත අනුව පාර්ලිමේන්තුවට පනත් පැනවිය හැකිය. විධායකයට බ්‍රිතාන්‍ය පාර්ලිමේන්තුවට වෙන් තොකළ පුදේශයන්හි පරිජාලන නීති ක්‍රියාත්මක කළ හැකිය. (ද්විතීයික රෙගුලාසි යනුවෙන්ද හැදින්වේ.) බ්‍රිතාන්‍ය පාර්ලිමේන්තුවට සමාගම් නීති පැනවිමට හැකි වුවද, එසේ කරන්නේ ස්කොට් පාර්ලිමේන්තුව ඉල්ලා සිටිවිට පමණි. (සෙවල් සම්මුතිය)

1998 වේල්ස් ආණ්ඩුව පනත යටතේ යම් ප්‍රදේශ සඳහා වේල්ස් ජාතික මන්ත්‍රී මණ්ඩලයට නියෝජිත බලතල පවරා ඇත. එම බලතල කළින් තිබුණේ බ්‍රිතානාය ඇමතිවරුන්ටය. එහෙත් තවමත් බ්‍රිතානාය පාර්ලිමේන්තුව එම ප්‍රදේශ සඳහා මූලික නිතිරිත පනවයි. එයින් වේල්ස් මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ පරිපාලන නියෝග සිමා වෙයි.

උතුරු අයර්ලන්තයට බලය බෙදා හැරීම, සාම ක්‍රියාවලිය සමග ලිභිය නොහැකි ලෙස බැඳී පවතී. යම් ප්‍රශ්න පැන නැගිමේ හේතුවෙන් බ්‍රිතානාය පාර්ලිමේන්තුවට උතුරු අයර්ලන්ත මන්ත්‍රී මණ්ඩලය 2002 දී සිටි වරක් අත් හිටුවීමට සිදු විය. උතුරු අයර්ලන්ත මන්ත්‍රී මණ්ඩලයට බලය පැවරී ඇති ප්‍රදේශ වලට බලපාන පරිදි මූලික නීති පැනවිය හැකිය. 1998 පනත සංශෝධනය කරන කුරු ව්‍යතිරේකිය ප්‍රදේශවල එම තත්ත්වය පවතී. අනික් අතට බ්‍රිතානාය පාර්ලිමේන්තුවට වෙන් කළ විෂයයන් උතුරු අයර්ලන්තයට පැවරිය හැකිය. මෙම තුන් ආකාර වගකීම් බෙදා හැරීම උතුරු අයර්ලන්තය සම්බන්ධයෙන් අසාමාන්‍ය ව්‍යවකි.

ස්පාජ්දේස් ව්‍යවස්ථාව අනුව වෙනත් ආකාරයක ප්‍රවේශයක් ඇත. එය විමධ්‍යකරණ වට්ටෝරුව යනුවෙන් හැඳින්වේ. ජෙනරල් පුළුන්කෝගේ ඒකාධිපති පාලනයෙන් හෙවත් අවුරුදු 40ක තනි මතයේ මධ්‍යගත පාලනයෙන් පසු ව්‍යවස්ථා ගොඩ නගන්නේ රටේ විවිධත්වයට ඉඩ සලස්නු පිනිසය. අසාමාන්‍ය යාන්ත්‍රණයක් 1978 ව්‍යවස්ථාවට ඇතුළු කළහ. ස්පාජ්දේස්යේ පළාත් සහා හා මහ නගර සහා ප්‍රදේශවලට ඉතා ඉහළ මට්ටමේ ස්වපාලනයක් සිය කැමැත්ත

පරිදි ලබා ගත හැකිය. රට බෙදා ඇත්තේ පලාත් සහ මහ නගරසභා පුද්ග වශයෙනි. එහි ඕනෑම ජනකොටසකට ස්ව පාලන හිමිකම් ලැබිය හැකිය. (ව්‍යවස්ථා147).

ස්වපාලනය ලබා ගැනීම සිය කැමැත්තෙන් කළ යුත්තකි. එම බලය භාවිතා කළ හැකි ආකාරය ව්‍යවස්ථාවේ විස්තරවේයි. තමන් කැමති ස්වපාලන බලය ලබා ගත් පසු රේට අයත් බලතල වට්ටෝරුවක් සඳහන්වේ. (ව්‍ය. 148) රේට අමතරව (ව්‍ය.150) ජාතික ආණ්ඩුව විසින් තම බලතල වට්ටෝරුවෙන් ස්වපාලන පුද්ගයට යම් බලතල පවරා දිය හැකිය. (ව්‍ය.149).

3.2.2 කවර මට්ටමේ ආණ්ඩුවලට කවර වර්ගයේ බලතලද?

ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් විමධ්‍යකරණයේ ප්‍රමාණය සහ එහි ආයතනික ව්‍යුහය තීරණය කරන්නේ පලාත් හෝ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු වල මූලික අංශ තුනට බලතල පැවරීමෙනි. පළමු වසරේදී අවශ්‍ය වන්නේ කුමන මට්ටමේ ආණ්ඩුවකට කවර මට්ටමේ ආණ්ඩුවක් හෝ පරිපාලනයක් ද යනු තීරණය කළ යුතුය. ආයතනික සැලසුමේදී ව්‍යවස්ථාදායක භා අධිකරණ බලතල පවරා තිබෙනම් රේට අදාළ බලතල පැවරේ.

එක්සත් රාජධානියේ ද්විතියික මට්ටමේ ආණ්ඩුවලට විධායකයක් පමණක්, වේල්සයේ මෙන්, තිබිය හැකිය. එසේම ස්කොට්ලන්තයේ මෙන් ව්‍යවස්ථාදායක සහ විධායක අංශ දෙකම තිබිය හැකිය. වෙනත් රටවල, එනම් ඉන්දියාවේ සහ එක්සත් ජනපදයේ ස්වපාලන අධිකරණ අංශයක්ද ද්විතියික මට්ටමට පැවරී ඇත. (ප්‍රාන්ත හෝ පුද්ග රාජ්‍ය තීත් අනුව ගැටලු සහ ආරවුල් විසඳීමේ වගකීම එම ප්‍රාන්ත අධිකරණ අංශයන්ට පැවරී ඇත.)

දෙවැනි පියවරේදී ස්වජාලන ව්‍යවස්ථාදායක විධායක හෝ අධිකරණ අංශ විසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු කටයුතු ව්‍යවස්ථාව හඳුනාගත යුතුය.

ආණ්ඩුවේ විවිධ මට්ටම බලදී, විධායක, ව්‍යවස්ථාදායක සහ අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආකාරය ව්‍යවස්ථා ගොඩ නගන්නන් විසින් සැලසුම් කළ යුතුය. වගකීම් බෙදා හැරීම සිදුවන්නේ එම කාර්යයන්ගේ ස්වජාවය අනුවය. තීති පැනවීම නම් ව්‍යවස්ථාදායක කාර්යය ක්‍රියාත්මක කිරීම් නම් විධායක කාර්යයකි. තීති භාවිතය සහ අර්ථකලනය කිරීමක් නම් අධිකරණ කාර්යයකි.

ව්‍යවස්ථාදායක බලය විමධ්‍යගත කිරීම.

ව්‍යවස්ථාදායක කටයුතු විමධ්‍යගත කිරීමේදී අවධානය යොමු කළ යුත්තේ විශේෂ කාර්යයන් (දඳා: රාජ්‍ය සේවා) ගැන තීති සැදිය යුත්තේ කටර මට්ටමේ පාලනයක්ද, එම බලය රේට විශේෂීත විය යුතුද නැත්තම් විවිධ මට්ටම සමඟ බෙදා හදා ගත යුතුද යනුයි.

ව්‍යවස්ථාවකින් ව්‍යවස්ථාදායක බලය තනිකර ජාතිත මට්ටමට හෝ උප ජාතික මට්ටම්වලට පැවරිය හැකිය. එහෙත් එවැනි වෙන්කොට දීමකදී අහියෝග දෙකකට මූහුණ පැමට සිදුවනු ඇතේ. විශේෂයෙන් කොන් කරනු ලැබීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඇති වු ප්‍රවණ්ඩ ගැටුමකට පසු අදාළ කණ්ඩායම කිසිම මට්ටමක අධිකාරියකට බලය පැවරීම ගැන එකග නොවිය හැකිය. දෙවැනි අහියෝගය වන්නේ, තනිබලය පැවරීම වඩා ක්‍රියාකාරීය. එසේ බලය තිබීමේදී විෂයගත කරුණු හා බල ප්‍රමද්‍රාග දෙපාර්ශවයකට තිබිය හැකි අවස්ථා ඇතිවේ. බොහෝ ව්‍යවස්ථා නම්යිලි විම ගැන සලකා සමගාමී ව්‍යවස්ථාදායක බලය පැවරිය හැකිය.

සමගාමී බලතල විවිධාකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක විය හැකිය. තිරස් ලෙස එනම් ජාතික මට්ටමේ සිට පළාත් මට්ටම දක්වා එම බලය යෙදෙන විට කුමන මට්ටමේ නීතිය ක්‍රියාත්මක විය යුතුද යන ප්‍රශ්නය පැන නැඟී. සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යවස්ථාවෙන් ප්‍රමුඛතාව දෙන්නේ ජාතික මට්ටමේ ව්‍යවස්ථාදායකයටය. සමගාමී බලතල ඇති හැම විටකම ජාතික නීති බල පැවැත්වෙන බවක්, අවසානයේදී පළාත් නීතිය ජාතික මට්ටමේ පුරුව භාවිතයට යටත්වන බවක් පළාත් විවේචකයන් පවසනු ඇත. එහෙත් ජාතික ප්‍රමුඛතාවට යම් කොන්දේසිය දක්වා තිබිය හැකිය. ජර්මන් ව්‍යවස්ථාවේ “අවශ්‍යතාව” ජාතික යහපත උදෙසා යන ව්‍යවහාර භාවිත කොට ඇත.

“ගෙඩරල් දේශසීමාව පුරාම සමාන ජ්‍යෙන තත්ත්වයන් පිහිටුවීම හා නෙතික ආර්ථික ඒකාබද්ධතාව පවත්වාගත හැකිකතාක් දුරට හා ගෙඩරල් නීතිය ජාතික යහපත උදෙසා අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට භාවිත කළ හැකිය.”

වෙනත් ව්‍යවස්ථාවන්හි ර්ට වෙනස්ය. ජාතික අධිග්‍රෑශ්‍යත්වය ගැන වැදගත් ව්‍යතිරේකයක් ඇත. ජාතික හා පළාත් නීතිඥතර ගැටුමක් ඇති වූ විට විශ්‍රාම වැටුප නීති මෙන් පළාත් නීති බල පවත් වන්නේය. තවත් ප්‍රවේශයක් අනුව ජාතික ව්‍යවස්ථාදායක විසින් ජාතික සැලසුමක් නීතිගත කළ යුතුය. එමෙන්ම එම පළාත්වල තත්ත්වය විසිනර අනුව පළාත් පනිති බල ගැන්විය යුතුය. (එවා සමහර විට හැදින්වෙන්නේ ජාතික සැලසුම හෙවත් බෙදා හදාගත් බලතල වශයෙනි. වෙනත් ව්‍යවස්ථාවල තුන්වැනි ප්‍රවේශයක්ද දැක්වේ.) එනම් ජාතික හා පළාත් මට්ටමේ දෙකටම එකවිට ක්‍රියාත්මක කළහැකි සමගාමී නීති හඳුනා ගැනීමය. එහෙත් ජාතික හා පළාත් නීති අතර ගැටුමක්

අ�ති වූ කල්හි රේට ව්‍යවස්ථාමය විසඳුම් හාවිතවේ. එනම් සිද්ධියෙන් සිද්ධිය වෙන වෙනමය. (සූඩානය).

දකුණු අප්පිකා ව්‍යවස්ථාව ඉතා බුද්ධිමත් ලෙස ප්‍රතිපාදන සකසා තිබීම නිසා ක්‍රියාකාරී ක්ෂේත්‍රයන්හි සමගාමී බලතල හාවිතා වේ.

සමගාමී බලතල: දකුණු අප්පිකාව.

දකුණු අප්පිකා ව්‍යවස්ථාවේ 146 වැනි ව්‍යවස්ථාව.

ජාතික හා ප්‍රදේශීය නීති අතර ගැටුම්.

1. මෙම නීතිය හාවිත වන්නේ, ජාතික හා ප්‍රාදේශීය නීති අතර ගැටුමක් - 4 වැනි උප ලේඛනයේ කාර්ය සාධක ක්ෂේත්‍රයක් සම්බන්ධයෙන් ආරවුලක් (සමගාමී බලතල) ඇතිවූ විටය.
2. ජාතික නීතිය රටුපුරාම සමාන්තර ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. පහත සඳහන් අවස්ථාවකට මූහුණ දුන්වීට එය ප්‍රාදේශීය නීතියට ඉහළින් ක්‍රියාත්මක වනු ඇත.
 - (අ) යම් ප්‍රදේශයක් පැනවූ නීතියක් සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාත්මක කළ නොහැකි වූ කල්හි ජාතික නීතිය ඒ සම්බන්ධයෙන් මැදිහත් වනු ඇත.
 - (ආ) එසේ නම් ප්‍රදේශයක නීතියක් නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක කළ නොහැකි වීමෙන් ජාතික නීතිය රේට හාවිත කිරීමේදී එය මූල ජාතියටම සාධාරණ හා සමාන විය යුතුය. එම ඒකමතික හාවය ලබා ගැනීමට පහත සඳහන් කරුණු හාවිත කරනු ඇත.

1. සාරධර්ම හා ප්‍රමිති.
2. ව්‍යුහාත්මක සැලසුම්
3. ජාතික ප්‍රතිපත්ති.

(ඇ) ජාතික නීතිය අවශ්‍ය වන්නේ

1. ජාතික ආරක්ෂාව පවත්වා ගැන්මට.
 2. ආර්ථික ඒකාබද්ධතාව පවත්වා ගැන්මට.
 3. හාණේඩ්, සේවා, මූලධනය සහ ගුම්ය සම්බන්ධ සංවලතාව පවතින පොදු වෙළෙඳපොල ආරක්ෂා කිරීමට.
 4. පළාත් සීමා හරහා ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් වර්ධනයට.
 5. සමාන රාජ්‍ය සේවා ප්‍රවේශයට සහ සමාන අවස්ථා සංවර්ධනයට.
 6. පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමට.
3. ප්‍රාදේශීය අසාධාරණ නීති හාවිතයක් වැළැක්වීමට ජාතික නීතිය යෙදිය හැකි අවස්ථා:
- (ඇ) ආර්ථික සෞඛ්‍ය හා ආරක්ෂක වශයෙන් සමස්ථ රටවම අගතියක් සිදුවන්නට යාමේදී.
 - (ඇ) ජාතික ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට බාධාවක් වන විටදී.
4. ඉහත සඳහන් (2) (ඇ) උප වගන්තියේ ඇති කරුණක් ගැන ගැටුමක් ඇතිවිට එය අධිකරණයෙන් විසඳිය යුතුය. එහිදී පළාත් පිළිබඳ ජාතික සභාවී තීරණයද සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

5. ඉහත (2) හෝ (3) අදාළ නොවන විට පලාත් නීතිය බල පවත්වනු ඇත.
6. පාර්ලිමේන්තු පනතක් හෝ පලාත් නීතියක් ලෙස සාදා ඇති නීතියක් පලාත් සම්බන්ධ ජාතික සභාවෙන් අනුමත කළ විට එය බලපැවැත්වේ.
7. නීතියක් එම සභාව වෙත යොමු කොට රස්වූ පලමු දින සිට දින 30 ක් ඇතුළත තීන්දුවක් නොදුන්නොත් එය එම සභාවෙන් සම්මත කළ නීතියක් ලෙස බල පැවැත්වේ.
8. මෙහි (6) වැනි උප වගන්තිය යටතේ එම ජාතික සභාවට යොමු කරනු ලැබේ විට, දින 30 ක් ඇතුළත තීන්දුවක් නොදුන්නොත් ර්ව හෝත් එම ආයතනයට දැනුම් දිය යුතුය.

කිසිම මට්ටමක ආණ්ඩුවකට විශේෂිත කාර්යයක් සඳහා කිසිම බලයක් නැති අවස්ථාවක් ඇතිවීම වැළැක්වීමට, කවර හෝ මට්ටමකට සාමාන්‍ය හෝ අවශේෂ බලයක් පවරනු ඇත. සමහර රටවල ජාතික මට්ටමට අවශේෂ බලය පැවරේ. (කැනඩාව, ඉන්දියාව) වෙනත් රටවල එම බලය ද්වීතීය ඒකක වලට පවරා ඇත. (පර්මනිය, ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය.

ව්‍යවස්ථාවෙන් බලය බෙදා හැරෙන ආකාරය පිළිබිඳුවන විවිධ කුම පවතී. සමහර රටවල බෙදෙන බලතල අංක යොදා දැක්වේ. ජාතික බලතල වෙනම අංක වලින්ද, පලාත් බලතල අවශේෂ බලතල ලෙසද සඳහන් වන විට, වෙනම ලැයිස්තු වශයෙන් දැක්වීම අවශ්‍ය නොවේ. සාමාන්‍ය පිළිවෙළ නම් උපලේඛන ලෙස දැක්වීමය. එහිදී ජාතික මට්ටමේ විශේෂ

බලතලද පළාත් බලතල වෙනම ද ලැයිස්තුගත වේ. සමගාමී සහ බෙදා හදා ගැනුණු බලතලද පහළ මට්ටමට වෙනම බලතල ලැයිස්තු යෝජනා වනු ඇත.

ප්‍රාදේශීය ආණුඩු වලට ස්ථාවර බලතල බෙදා දීමේ ප්‍රමාණය රඳා පවතින්නේ එම රටේ විවිධත්වය මත වේ. බොහෝ නිර්ණායකයන් එනම්, හුගෝලීය, එතිහාසික, ආගමික, ආර්ථික සහ ජන සංශෝධනික තත්ත්වයන් - ව්‍යවස්ථාදායක බලතල පවරාදීම කෙරෙහි බොහෝවින් බලපා ඇත. තීති පැනවීමට අදාළ සමහර විෂය කරුණු එනම්, අන්තර් ජාතික සඛෙධාතා, ජාතික ආරක්ෂාව, මූල්‍ය හා පුරවැසිහාවය - ආකෘතික වශයෙන් ජාතික මට්ටමට වෙන් කැරුණා ද සමහර ප්‍රතිපත්ති කරුණු බෙදෙනුයේ අවස්ථානුකුල තත්ත්වය හා අයිතිවාසිකම් පිළිගැනීම අනුවය. බුසිල, ඉන්දිය, හා දකුණු අඩුකා ව්‍යවස්ථා මගින් ම ක්‍රියාව්‍ය මට්ටමට විශේෂිත බලතල පැවරී ඇත.

විධායක කටයුතු විමධ්‍යගත කිරීම.

විධායක කටයුතු විමධ්‍යගත කිරීමට පෙර ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් සලකා බැලීය යුත්තක් වේ. එනම්, කලාපීය හෝ ප්‍රාදේශීය විධායකයන් ක්‍රියාත්මක කරන්නේ, (අ) කලාපීය හෝ ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ ව්‍යවස්ථාදායකයන් නැතිනිසා ජාතික තීතිය පමණක්ද? (ආ) නැත්නම්, කලාපීය හා ප්‍රාදේශීය ව්‍යවස්ථාදායකයෙන් සම්මත කරනු ලැබූ කලාපීය හෝ ප්‍රාදේශීය තීතිය පමණක් ද? පෙර සඳහන්, ජාතික පරිපාලනය විශේෂයෙන් ජාතික තීතිය පමණක් ක්‍රියා කරනවාද? (ඇ) ජාතික තීතියෙන් සැහෙන කොටසක් කලාපීය හා ප්‍රාදේශීය තීතිය සමග යොදනවාද? - උදා: කලාපීය හෝ ප්‍රාදේශීය මට්ටමකදී ජාතික තීතිය වඩා

කාර්යක්ෂම ලෙස හාටිතා වෙනවාද? (බොහෝ විට එය සමුපකාර වීමධාකරණය හෙවත් සමුපකාර ගොඩිල් ක්‍රමය ලෙස හැඳින්වේ.) ව්‍යවස්ථා ගොඩිනගන්නන් විසින් බලතල පැවරිය යුත්තේ, වඩා පලදායි ලෙසත් කාර්යක්ෂම ලෙසත් ජනතාවට පොදු සේවා සැපයිය හැකි ආයතන වලට බව විශේෂයෙන්ගේ අදහස ය. එනම්, වඩා සම්ප ලෙස ජනතාව නියෝජනය කරන හා වඩා සේවාලාභින්ට වගකීමට බැඳී සිටින ආණ්ඩු මට්ටමය. (එය අනුපූරක ප්‍රතිපත්තිය ලෙස හැඳින්වේ.) එවැනි සැලසුමකදී විවෘත හාවය සහ වගකීම්හාරය ආරක්ෂා වන්නේ, පුරවැසියන්ට තමන්ගේ මුදල් වියදම් කරන්නේ කුවරද? කෙසේද? යනු පහසුවෙන් වහා ගතැකි නිසාය. (පළාත් ආණ්ඩු විශේෂ සේවාවන්හි යෙදිය යුතු බව මෙයින් අදහස් තොවේ.)

පළාත් වල තෝරා ගැනීම, අනුව, කුමන මට්ටමේ ආණ්ඩු විශේෂ පොදු සේවා කටයුතු සම්බන්ධයෙන් බලපෑමක් ඇතිවේ.දදා: බොහෝ පළාත් ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය හා සංස්කෘතික ප්‍රාදේශීය හාඡා මාධ්‍යයෙන් සැලසීමට කැමති විය හැකි අතර එය වඩා සාර්ථක ලෙස කළ හැකි වන්නේ ද පළාත් ආණ්ඩුවලය. අනික් අතට ව්‍යවස්ථා ගොඩි නගන්නන් එකග වන පරිදි, විශේෂිත සේවා කටයුතු ජාතික ආණ්ඩුවල වඩා සාර්ථක ලෙස කළ හැකිය. දදා: වැඩිහිටි විශාම වැටුප්, විරකියා සහන, ආදිය ඔවුන් සිටින ප්‍රදේශ අනුව වඩා සාධාරණත්ව හේතු නිසාය. තවද ආර්ථික අස්ථිර හාවය හා අයවැය විසමතා සැලකීම නිසා සමහර වියදම් අත්හිටුවීමට වුවද තීන්දු ගැනීම ජාතික මට්ටමේ පහසුය. එහිදී පළාත් ආණ්ඩු වලට ජාතික ආණ්ඩුවේ මග පෙන්වීම අවශ්‍යවේ.

අධිකරණ බලතල විමධ්‍යගත කිරීම: මාදිලි දෙකක්.

අධිකරණ බලතල විමධ්‍යගත කිරීම ගැන ව්‍යවස්ථා ගොඩ නගන්නන් විසින් තීරණය කළ යුත්තක් වේ. පළාත් නීති අර්ථකථනය කොට භාවිත කළ යුත්තේ රට පුරා පිහිටි ජාතික අධිකරණ විසින් ද? නැත්තම් පළාත් අධිකරණ මගින්ද? විමධ්‍යගත ක්‍රමයක් තුළ නීති වර්ග කිහිපයක් භාවිතා විය හැකිය. ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකයෙන් සම්මත කරනු ලැබූ ජාතික නීතිය හා පළාත් නීති සම්මතයන් ආදි වශයෙනි. වැදගත් ප්‍රශ්නය වන්නේ මෙම වෙනස් නීති අනුව ගැටුම් විසඳිය යුත්තේ කවර උසාවී ක්‍රමයක් මගින්ද? යනුයි. කුමන උසාවී ක්‍රමයකින් වඩා සාධාරණ හා පළදායක තීන්දු ලබාගත හැකිද? අධික ලෙස විමධ්‍යගතවූ රාජ්‍යයන්හි මාදිලි දෙකක් භාවිතවේ. වෙන් කරනු ලැබූ ද්විත්ව මාදිලිය සහ එකාබද්ධ මාදිලිය යි. කුම දෙකේම අධිකරණ බලතල බෙදා ගැනීමේ විකල්ප දක්වා ඇත.

වෙන්කළ /ද්විත්ව මාදිලිය.

මෙම මාදිලිය අනුව (උදා: ඇමරිකා එ.ජනපදය) ජාතික ආණ්ඩුව හා ප්‍රාන්ත ආණ්ඩුව යන දෙකටම මට්ටම් තුනක අධිකරණ පිහිටුවා ඇත. (ප්‍රාදේශීය උසාවී, සංවාරක අභියාචන උසාවී සහ ග්‍රෑශ්‍යාධිකරණ) ප්‍රාන්ත උසාවී භාවිත කරන්නේ ප්‍රාන්තයට අදාළ නීති හා ආරවුලුය. ජාතික නීතිය ක්‍රියාත්මක වන්නේ ජාතික උසාවී මගිනි. එහි ප්‍රතිඵලය වන්නේ ජාතික නීති රට පුරාම භාවිත වීමයි. වෙන්කරනු ලැබූ මාදිලිය ව්‍යවද මුදල් කටයුතු හා උසාවී පරිපාලන කටයුතු සම්බන්ධයෙන් බලපෑම් ඇතිවේ. ජාතික උසාවීවල මුදල් කටයුතු හා පරිපාලනය ජාතික මට්ටමිනි. ප්‍රාන්ත උසාවීවලට මුදල් ලැබෙන්නේ ප්‍රාන්තවලින්ය.

ඒකාබද්ධ මාදිලිය.

මෙහිදී ජාතික උසාවි සහ ප්‍රාන්ත උසාවි ක්‍රියාකාරීත්වය ඒකාබද්ධව පවති. ඉහළම උසාවිය ජාතික උසාවියකි. ප්‍රාන්ත උසාවි ඒ ඒ ප්‍රාන්ත වල ක්‍රියාත්මක වේ. ඒකවර උසාවියකට වුවද ජාතික හෝ ප්‍රාන්ත නීති අනුව අධිකරණ කටයුතු කළ හැකිය. විනිශ්චරු වරැන්ට ජාතික හා ප්‍රාන්ත නීති සම්බන්ධ ප්‍රවීණත්වය ලැබේ. මෙම ඒකාබද්ධ මාදිලිය යෙදෙන රටවල ඉහළම උසාවිය ජාතික නීති සම්බන්ධ අධිකරණ බලය හාවිත කරන අතර ප්‍රාන්ත උසාවිය ප්‍රාන්ත නීති සම්බන්ධ ඉහළම උසාවි ය යි. (පර්මනිය සහ සුඩානය) වෙනත් ක්‍රමයන්හි වර්ග දෙකේම නඩු, ප්‍රාන්ත හා ජාතික - ග්‍රෑශ්‍යාධිකරණයට අහියාවනා කළ හැකිය. (උදා: ඉන්දියාව)

එක එක මාදිලියේ වාසි.

ඒකාබද්ධ උසාවි ක්‍රමයකදී මතුවන, අධිකරණ බලය හා විවිධ උසාවි වල සුදුසුකම් සම්බන්ධ ගැටුළු අඩුය. අධිකරණ ගණන හා විනිශ්චරුවරුන් ප්‍රමාණය අඩු නිසා වියදමද අඩුවේ. ඒකාබද්ධ ක්‍රමයකදී නීතිය සමාන මට්ටමකින් හාවිත වන බැවින් ලැබිය හැකි තීන්දුව ගැන කළුතියා විශ්වාසයක් ඇතිවේ. අනික් අතට වෙන් කරනු ක්‍රමකදී වැඩි ස්වාධීනත්වයක් හා විවිධත්වයක් ඇතිවේ. විවිධ තත්ත්වයන් යටතේ (ප්‍රාන්ත, ගෝනු හා කළාප) නඩු තීන්දු නීතියක් ඇති කිරීමේ තීදහස වර්ධනය වේ. මෙය විවිධ නීති ක්‍රම හාවිතා කරන රටවලට වඩා වැදගත්වේ. - (පොදු නීතිය, සිවිල් නීතිය) කැනුවාව සහ එක්සත් රාජධානිය. එසේම එකම රටක් තුළ විවිධ නීති ක්‍රම හා ප්‍රමිතින් හාවිත විය හැකිය. වෙන්කරනු ලැබූ මාදිලිය අනුව, විවිධ ප්‍රාන්තවල නීති පැවැත්ම අතර තරගකාරීත්වයක් ඇතිවිය හැකිය.

3.3 විමධ්‍යගත සැලසුම් සඳහා වූ නෙතික ආරක්ෂණය: ගෙබරල් ක්‍රමයන්හි මූලික පැති කඩක්.

3.3.1 හැදින්වීම.

ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන්ට විමධ්‍යකරණයේ ප්‍රමාණය මැන ගත හැක්කේ, පහළ ආණ්ඩු ස්තරවලට බෙදා හරිනු ලැබු නියත බලය හා අධිකාරිත්වය පිරික්සීමෙනි. පරිපූරක දැක්මක්ද පවතී. ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන්ට ආණ්ඩුවේ විවිධ මට්ටම අතර නෙතික සඛ්‍යතාව මැන බැලිය හැකිය. රීට විමධ්‍යකරණය සඳහා වූ නෙතික කැපවීම ද ඇතුළත් වේ. මෙම ප්‍රශ්න අදාළ වේ. පළාත් ආයතන වෙත ජාතික බලධාරීන් විසින් විශේෂිතව තීරණය කර ඇත්තේ, කළාපීය හෝ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු වල ස්වජාලන බලය නියෝජනය කිරීමටද, පවරා දීමටද නැත්තම් ආපසු ගැනීමටද? ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකය, කළාපීය හෝ ප්‍රාදේශීය ස්වජාලනය ඒක පාක්ෂීකව අභ්‍යන්තර කිරීම හෝ සීමා කිරීම කරනු ඇදේද? (එය දේශපාලන වශයෙන් ප්‍රජාව විය හැකිය.) නැත්තම් ව්‍යවස්ථාවෙන් ආරක්ෂා කරන්නේ සමහර මූලාංග යන් පමණක්ද? එනම් පළාත් බලතල අභ්‍යන්තර කිරීමේ සංශෝධනයක් පමණක්ද? විමධ්‍යකරණයට උත්සාහ ගන්නා ආණ්ඩුවේ ආයතනවලට මග පෙන්වීමට විමධ්‍යකරණයේ නෙතික සැලසුමට ප්‍රකාශිතව අවධාරණය කිරීමක්ද? තොටින්ම, ජාතික හෝ ප්‍රාදේශීය දේශපාලන ආයතන හෝ නෙතික ආයතන විමධ්‍යකරණය පාලනය කිරීම සඳහා ප්‍රකාශිත මෙහෙයවීමක් ද?

ව්‍යවස්ථා මගින් විමධ්‍යකරණය වෙත වෙනස් ආකාරවලින් යොමු වීම පුදුමයක් නොවේ. සමහර ව්‍යවස්ථාවක එය අදාළ විය යුතු සියලු මට්ටම සඳහන් නැත. විශේෂ මට්ටමක් ක්‍රියාත්මක විය යුතු ආකාරය ගැන සමහර

විස්තර අඩුය. මෙම අඩුව නිසා ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකයන් විසින් නෙතික හෝ දේපාලන විමධ්‍යකරණ සැලසුම් නිර්මාණය කළ යුතුව ඇත. වෙනත් ව්‍යවස්ථාවන්හි ආණ්ඩු කිරීමේ මට්ටම් පැහැදිලිව ලැයිස්තුගත කොට රීට අදාළ විමධ්‍යකරණ සැලසුම් සඳහා මග පෙන්වීම දක්වා ඇත. ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකය විසින් පිළිපැදිම සඳහාය. ජාතික මධ්‍යස්ථාන හා ද්විතීයික ඒකක අතර විමධ්‍යකරණය තහනම් කිරීමක් හෝ වර්ධනය කිරීමක් නොදක්වන ව්‍යවස්ථාද ඇත. ඒවැනි තත්ත්වයකදී විමධ්‍යකරණය වර්ධනය කිරීම ගැන ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකය තීරණය කරයි.

බොහෝ ව්‍යවස්ථා ආණ්ඩුවේ ද්විතීයික ඒකක අර්ථ ගන්වා ඇත්තේ පරිපාලන කටයුතු සඳහා නිර්මාණය කරන ලද නියෝජිත ආයතන බව ය. අනික් පැත්තෙන්, ව්‍යවස්ථාවට එම ද්විතීයික ඒකක සමග ආණ්ඩුවේ කටයුතු සඳහාත්, කළ හැකිය. විමධ්‍යකරණය සඳහා හවුල්කාරිත්වය ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් විසින් නිර්මාණය කළ හැකිය. ඒ සඳහා වූ සංශෝධන වලට ද්විතීයික ඒකක වල කැමැත්ත තිබිය යුතුය. එය ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකයේ උත්තර මණ්ඩලයක දී හෝ එම ඒකකයේ ව්‍යවස්ථාදායක සභාවන්හිදී ප්‍රකාශිත විය හැකිය.

3.3.2 ගොඩනල් ඒකීය සහ විමධ්‍යගත හා මධ්‍යගත නෙතික වෙනස්කම්.

ආණ්ඩුවේ බලය තිරස ලෙස බෙදීම සම්බන්ධයෙන් දෙකට බෙදුණු සංක්ලේෂය නිසා සංකීරණ හාවයක් ඇතිවිය හැකිය. බහු සේර ආණ්ඩු ව්‍යුහයකදී ව්‍යවස්ථා ගොඩනගන්නන් විසින් තීරණය කළ යුත්තේ, ආණ්ඩුවේ අධිකාරය මධ්‍යගත කළ යුතුද? විමධ්‍යගත කළ යුතුද? කියා පමණක්

නොව, ඒකීය හෝ ගෙඩරල් ආණ්ඩුවක් ගොඩ නැගිය යුතුද කියාත් නිගමනය කළ යුතුය. හාවිත කරන අය බොහෝ විට මේ දෙක මාරුකොට හාවිත කරති. එනම්, ගෙඩරල් ආණ්ඩුවක් යනු දැඩි ලෙස විමධ්‍යකරණය වූ ආණ්ඩුවක් ලෙසත්, ඒකීය යනු දැඩි ලෙස බලය එකතැන් වූ මධ්‍යම ආණ්ඩුවක් ලෙසත්ය. කෙසේ වෙතත් ගෙඩරල් වාදය යනු ස්වභාවිකව ම යම් බලයක් විමධ්‍යගත වූ ක්‍රමයකි.

ආණ්ඩුවේ මධ්‍යයේ සිට පහළට, පරිපාලන, දේශපාලන හා මූල්‍ය බලතල සැබැ ලෙස බෙදීමේදී විමධ්‍යකරණයේ ගැහුර මැනිමට ව්‍යවස්ථා ගොඩ නගන්නන්ට හැකිය. අනික් අතට, ඒකීය, ගෙඩරල්, යන වචන වලින් විවිධ මට්ටම් වල නෙතික සම්බන්ධතාව පැහැදිලිවේ. කළින් නිදහස් රාජ්‍යයක් වශයෙන් තිබේ පසුව ස්විචර්ලන්තය, එක්සත් ජනපදය, වැනි රාජ්‍ය බිජිවීමත් සමග (ගෙඩරල්වාදයේ ආගමනය) අප්‍රත් රාජ්‍ය ක්‍රමයක් බිජිවීය. එහි ගෙඩරල් ලක්ෂණ මෙසේය.:

- ★ අඩු ගණනේ මට්ටම් දෙකක ආණ්ඩු එකම භූමියේ එකම ජනතාව මත සිය ස්වාධීපත්‍යය යොදවයි.
- ★ ජාතික මට්ටමේ මධ්‍ය ආණ්ඩුවත්, පහළ මට්ටමේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවත් යන දෙකටම එකිනෙක බැහැර කරනු ලබන බලතල ප්‍රමාණයක් ඇත. (ස්ව පාලනය), ඊට යම් ප්‍රමාණවල ව්‍යවස්ථාදායක, විධායක ස්වාධීකාරීත්වය සහ මූල්‍ය ස්වාධීනතාවය ඇත.
- ★ එම මට්ටම් දෙකටම එකිනෙකාට සිය වගකීම් සහ බලය ඒක පාක්ෂීකව වෙනස් කළ නොහැකි බවට නෙතික ලේඛනයක් පවතී.

- ★ ජාතික තීන්දු ගන්නා ආයතනවල පහළ ඒකකයන්හි නියෝජිතයේ සිටිති. ඔවුන් ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකයේ ද්විතීය මණ්ඩලයේ සිටිය හැකිය. (බෙදාගත් පාලනය)
- ★ ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාවෙන් විනිශ්චය යාන්ත්‍රණයක්ද සපයා ඇත. එය ව්‍යවස්ථා අධිකරණය හෝ ජනමත විවාරණය විය හැකිය. රෝ ගෙඩරල් මධ්‍ය හා පහළ මට්ටමේ ආණ්ඩු අතර ආරවුල් විසඳිය හැකිය.

මෙම මූලික කරුණු පහෙන් ගෙඩරල් රාජ්‍යයට අවශ්‍ය පූර්වාවශ්‍යතාවක් අපට සැකසිය හැකිය. එක් මට්ටමක ආණ්ඩුවකට ඒකජාක්ෂිකව පවතින බලය බෙදීමක් අවලංගු කළ නොහැකිය. ද්විතීයික මට්ටමටද ඒකාධිකාරී බලයක් සමහර කරුණු ගැනී ඇති හෙයිනි. එම බලය අහෝසි කිරීම සඳහා ආණ්ඩුවට වුවද එය බලපාන මට්ටමේ කැමැත්ත අවශ්‍ය හෙයිනි. මේ වර්ගයේ ගිවිසුම් හෙවත් හවුල්කාරීත්වය එම තත්ත්වය හැඳින්වුණු නාමය වූ “ගෙඩරල්වාදය” වේ. බොහෝ ගෙඩරල්වාදී රටවල, ද්විතීයික මණ්ඩලයට පැමිණෙන පළාත් ආණ්ඩු නියෝජිතයන් විසින්, ව්‍යවස්ථා සංශෝධන ක්‍රියාපටිපාටියේදී එම මිණුම් දඩු හාවිත කරනු ඇත.

පුද්ගලවාදී ගෙඩරල් ක්‍රමය.

මෙම යොමු මැත කාලයේදී අවධානයට ලක්විය. ගෙඩරල් ක්‍රමය විශේෂිත ආකාරයේ විමධ්‍යකරණයකි. විමධ්‍යකරණය හොමික සංකල්පයක් බැවින් මෙම යොමු අරථය පැහැදිලි නොවිය හැකිය. පුද්ගලවාදී ගෙඩරල් ක්‍රමයේ මූලික අරථය වන්නේ, යම් ජන කොටසක් හුම් ප්‍රමේශය අනුව නොව, සංස්කෘතික, ආගමික හා භාෂාත්මක පදනමකින් හැඳුනා ගැනීමය. ඒ අනුව යම් අයිතිවාසිකම් සහ බලතල ඔවුන්ට

පවරා දෙන්නේ රට පුරා විසිර සිටින කොටස් වශයෙනි. රටේ කොටසක වාසය අනුව නොවේ.

තම කටයුතු ඉටුකර ගැනීම සඳහා යම් ප්‍රදේශවල එම ජනකොටස් විසින් කළක පටන් පිහිටුවනු ලැබූ ආයතන තිබිය හැකිය. ඒවා සංස්කෘතික, අධ්‍යාපනය, හාජාව හෝ ආගමික ජනකොටස් වලට වෙන්කර තිබිණ. ඉන්දියාව, රේස්රායලය, ලෙඛනය, යන රටවල සමහර විවාහ සම්බන්ධ තිරණ ගැනීම තවමත් යම් ආගමික කොටස් වලට පැවරී ඇත. ගිඹ් රටේ එය ආදිවාසී ජනතාවගේ අයිතිවාසිකමක් ලෙස හාවිතා වේ. බෙල්ජියමේ මිගු ක්‍රමයක් හාවිතාවන බැවින් එවැනි කරුණු යම් ප්‍රදේශවලට මෙන්ම ජනකොටස් වලටත් පැවරී ඇත.

ප්‍රදේශලාදී ගෙඩරල් ක්‍රමයට වාර්ගික - සංස්කෘතික කොටස් සම්බන්ධ විය හැකිය. එවිට ඒ සම්බන්ධ යම් අහියෝග ඇතිවේ. ඒ සඳහා අවශ්‍ය තරම් සංවිධානත්මක තත්ත්වය ප්‍රාථමික නොවිය හැකිය. විසිරුණු ජන කොටසකට අදාළ සියලු අයිතිවාසිකම් ලබාදීම ප්‍රායෝගික ගැටුවක් විය හැකිය.

කරුණු දෙකක් වැදගත්වේ. පළමුවැන්න, ගෙඩරල් ක්‍රමය, නීතියෙන් අර්ථ ගැන්වූ අන්තර ආණ්ඩු සබඳතාවක් තිසා රීට අවශ්‍ය වන දෙයක් ඇත. එනම් එක මට්ටමක පාලන ආයතනයක් වත් ප්‍රථම අවශ්‍යතාවන්ට එහි හිය අවලංගු කිරීමේ අයිතිවාසිකමට එකගැවීම ය. ලෝකයේ සියලුම ගෙඩරල් ජාතින් කළාප, පළාත්, හා ප්‍රාන්තය. ආණ්ඩු අතර නීයම්ත සබඳතාව පවත්වා ඇත. එහෙත් කිසිම ආණ්ඩුවක් ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් එම සබඳතාව පිහිටුවා නැත. දකුණු අඩුකාවේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු වලට ව්‍යවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් වැදගත් කාර්යයක් ඇත. ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට ප්‍රාදේශීය

ଆଣ୍ଟୁବୁବେନ୍ ପାଦି ପେହିଙ୍କୁଯକୁ ନାହାନ୍, ତାହି ବଲ୍ଯ ଅଵଳଂଗୁ ନୋକରନ୍ତୁ ଆନ୍ତି. ଚେତର ତୁନକ ଗେବିରଲ୍ କୁମ୍ବ ଯନ୍ତ୍ରବେନ୍ ଯୋଧା ଆନ୍ତରତ୍ତି ଲୀଯ ନୋମତ ଯବନ ସ୍ତୁଲୀଯ. ଦେବୈନ୍ତିନା, ଆଣ୍ଟୁବୁବେନ୍ ବିଶିଦ ମରିଥିଲା ଆନ୍ତର ଗେବିରଲ୍ ଜମିବନ୍ଦିତାବ, ବିମଦ୍ବବରଣ୍ୟ, ଗୈନ କିମିତ ଜ୍ଞାନେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅର୍ପିଯକୁ ଲୀଡିନ୍ ନୋଦୁକୁବନ୍ତୁ ଆନ୍ତି. ଲୀନମି ବ୍ୟବସେରୀବେନ୍ ପହଲ ଲୀକକ ବଲାତ ପାରା ଆନ୍ତି ବଲ୍ଯେ ପ୍ରମାଣ୍ୟ ନୋଦୁକୁବେନ୍.

ଲୀ ଅନ୍ତୁବୁ, ମଦ୍ବଗତ ଗେବିରଲ୍ ରତ୍ନାଲ୍, ବିମଦ୍ବଗତ ଲୀକିଯ ରତ୍ନାଲ୍ ଯନ ଯେଣ୍ଟିମି ବଲ ପ୍ରତିବିରେଯିଦିନା ଜ୍ଞାନେ ଗୈର୍ଭୀର ଜମି ରତ୍ନକୁ ତୁଳ ଅନ୍ତର ଆଣ୍ଟୁବୁ ଜମିଦାନା ଯକେନା ତେନାତିକ ଆରକ୍ଷିତ୍ୟନ୍ ଯ. ଲାଦା: ବ୍ରିତୀନୁ ପାରଲିମେନ୍ତିର ଜେକୋବିଲନ୍ତଯାଇ ପ୍ରଦୟନ୍ କାଳ ବଲ୍ଯ ଜମି ଅଦିକାରିତ୍ୟାଇ, ଗେବିରଲ୍ କୁମ୍ବକୁ ତୁଳ ପଲାତ ଲୀକକଯାଇ ଦ୍ରନ୍ ବଲ୍ଯାଇ ବିବା ପ୍ରତିଲ୍ ବିଦ ହୈକ. ଲୀହେତ୍ ଲୀକଷତ୍ ରାହଦାନୀଯ ଗେବିରଲ୍ ରାତ୍ୟକୁ ନୋବେ. ବ୍ରିତୀନୁ ପାରଲିମେନ୍ତିରିବା - ଜେକୋବିଲନ୍ତକ ନିଯେତିଯନ୍ ଜମିତ ଦ୍ଵାରିଯ ମଣେବିଲ୍ଯାକିନ୍ ପ୍ରକାର ନୋବେ. ଲୀକ ପାକଷିକବ ଜେକୋବି ବିଦାଯକଯାଇ ହା ବ୍ୟବସେରୀଧ୍ୟାକଯାଇ ଦ୍ରନ୍ ବଲନାଲ ଅଵଳଂଗୁ କାଳ ହୈକିଯ. ପୈନ୍ତୁଜାନିଯାବେ ଗେବିରଲ୍ ଅଣ୍ଟୁବୁବୁକ ନାହାନ୍. ଲୀହେଡିନ୍ ହୈମ ପଲାତକାତମ ଦ୍ରନ୍ ବଲନାଲ ଅଵଳଂଗୁ କାଳ ହୈକିଯ. ଜ୍ଞାନେଜିବାରଯ କେରେହି ପମଣକୁ ଲୀଜେ କାଳ ନୋହୈକିଯ. ଲୀହେତ୍ ମରିଥି ଦେକକ ଆଣ୍ଟୁବୁ ଲୀମ ରବେ ନାନ୍.

ଗେବିରଲ୍ ହା ଲୀକିଯ ଜମି ମଦ୍ବଗତ ହା ବିମଦ୍ବଗତ ଯନ ତୁମ ମନାଲେଜ ଅଧ୍ୟାଯନ୍ କିରିମେନ୍, ବିବା ହୋଇ ଆଣ୍ଟୁବୁ ବ୍ୟବ୍ୟାହ ତେବେରୁ ଗୈନୀମେ ଅବୁଲକୁ ଆନ୍ତିବିଦ ନୋହୈକିଯ. ଚଂଚେକାନୀକ ଲୈବି ପିଲିଲେଲୁକୁ ଯବେତେ କାଳେତିଯା ଗେବିରଲ୍ କୁମ୍ବକୁ କେରେହି ଯୋମ୍ବୁଲେ ଜିବେମେନ୍ ନେବୁଲାଯେଦ୍ଦି ଜମି ଜ୍ୟୋତ୍ସନାବେଦ୍ଦି ମେନ୍ - ବିଶେଷିତ ରତ୍ନ ଅନିଯେଗ ତାର ଗୈନୀମ ଉଦେଶ୍ୟ ଅଜମାତିକ ବିମଦ୍ବବରଣ୍ୟ ପୈନ୍ତି ଦେଯକୁ ବ୍ୟବସେରୀ କେବ୍ରମିପତ୍ର କରନ୍ତିନାବ ଅନିମିତିବିଦ ହୈକିଯ.

සූඩ්‍යානය විහින් විමධ්‍යකරණයේ හොඳම විකල්පය සොයා ගැනීම.

“පුරණ සාම ගිවිසුම” අවස්ථාවේදී සාකච්ඡා කොට එකත වූ ආණ්ඩු කුම වර්ගය හැඳින්වෙන වචන කිසිවක් අපි හාවිත නොකළමු. අප්පිකානු මග පෙන්වීමෙන් අපට අගවා තිබුණේ දරුවා බිජිවන්නට පෙර නමක් නොදෙන ලෙසය. සාම ක්‍රියාවලියේ වර්ධනය සඳහා වූ අන්තර ආණ්ඩු අධිකාරය, සූඩ්‍යාන ජනතා විමුක්ති ව්‍යාපාරය, සූඩ්‍යාන ආණ්ඩුව යන අපි එක තැනක රස්වූයෙමු. ඒ අපට ගෙවිරෝෂනයක්, සහසන්ධිය පාලනයක් නැත්තම් ගෙවිරල් රාජ්‍යයක් ගැන කතා කරන්නට නොව, බරපතල ප්‍රශ්නය වූ යුද්ධිය හා සාමය ගැන කතා බහකොට විසඳුමක් සෙවීමට ය. දැන් දරුවා බිජිවී ඇත. පර්යේෂකයන්ට නමක් දිය හැකිය. ඔවුන්ට ගැලපෙන හොඳම දේ සූඩ්‍යාන සාම ගිවිසුමෙන් පිළිබඳුවේ ඇත.”